18-ter Jahrgang Nr. 132. Jüdische Pester Zeitung. Mittwoch, 17. November 1886.

Redaction u. Administration
befinden sich:
HUDAPEST,
Hochstrasse Nr. 1.
Pränumerations-Preis:
Für Oesterreich-Ungarn
Ganzjährig 8 Gulden Oestr. W.
Halbjährig 4 Gulden Oestr. W.
Vierteljährig 2 Gulden Oestr. W.
Für's Ausland
Ganzjährig 9 Guld. — kr. ö. W.
Halbjährig 4 Guld. 50 kr. ö. W.
Vierteljähr. 2 Guld. 25 kr. ö. W.
Pränumerationen
werden jeden Tag entgegengenommen.
Annoncen werden nach aufliegendem Tarif berechnet.

יידישע פעסטער צייטונג

פאָליטישעס אָרגאַן. ערשיינט וואָכענטליך דרייַמאָל.

רעדאַקציאָן אונד אַדמינ-
ִסטראַציאָן בעפינדען זיך:
בודאַפּעסט,
האָכשטראַסע נומ. 1.
פּראַנומעראַציאָנס-פּרייס:
פיר אָסטערייך-אונגאַרן
גאַנציעהריג 8 גולדן אָסט. וו.
האַלבייעהריג 4 גולדן אָסט. וו.
ווייערטעלייעהריג 2 גולדן אָסט. וו.
פיר אויסלאַנד
גאַנציעהריג 9 גולד. — קר. ה. וו.
האַלבייעהריג 4 גולד. 50 קר. ה. וו.
ווייערטעלייעהריג 2 גולד. 25 קר. ה. וו.
פּראַנומעראַציאָנען
ווערען יעדען טאָג אָנגענומען.
אַנאָנסען ווערען
נאָך אויפלייגענדעם פּרייס בערעכנעט.

אכטצעהנטער יאהרגאַנג נר. 132. Erscheint wöchentlich dreimal. בודאַפּעסט, מיטטוואָך יט׳ חשון, תרמ״ז.

אנדראַשי אונד קאַלנאָקי.

דיא געסטריגע זשטינג דעם איסשיסעס פיר איסערע-פאַלשיס דער אינגאַרישען דעלעגאַציאָן וואַר איינע אינטראַיס אינטערעסאַנטע אונד וואָרין דיא געשיכטען האַפּאַלישען איסטרינגען פיער איסגעפראַגטער אונד פאַן נאָך גראַסער טראַגייטע. אלס דיא דער דעשטען זאַמסטאָגזטינג.

גראַף אנדראַשי, דער שאַפּפער דעם בונדניסעס אינזערער מאָנאַרכיע מיט דייטשלאַנד, בעשפּראַך אין ערסטער דייטע אינזער פערהאַלטניס צו דעם דייטשען קאַיזערשטאַאַט אונד מינטע, דאַס דאַס בונדניס אינטער דען ביידען שטאַאַטען קינגען אַנדערען צוגעקן האַבען כאַנגטע. אלס דיא זוכערנג דעם איראָאַ שען פערדעגס, ווערע דייטשלאַנד אַסטערייך-אונגאַרן שטרעבען נאָך ערָאבערונגען, וואָס דיא מיט פערהייגטער קראַפט ערייכען וואָלטען, דאַס איזט דיא זוכערינג דעם איראָאַשען גלייכגעוויכטעס. דיעזעס בונדניס, פיר ביידע טהייל גלייך נאַטירלעכע אונד נשפּרך, וואָר אויך פיר איראָאַ דיא זוכערינג דעם גאַראַנצע דעם פרידענס, אין דעם איינען בלוטיגע אבער, דאַ איינע דייטשע מאַכט (רוסלאַנד) אין דיעזעס בונדניס איינגעטרעטען, האָט עס אויפגעהאַרט איין נאַטירליכעס צו זיין, אונד וואָרדע דייטשלאַנד אין איינע געוויסע אונגאַנגליכע שטעלונג צו אנדערע בונדניסע.

דאַס איז דיא איינזיכט דעם מיניסטערס דעם איסערן בעצוג בולגאַריען אינגעהענד. אונטער גראַף אנדראַשי פאַלגענדעס:

וואָס וועלל דען איינגעלנד רוסלאַנד פאַן בולגאַריען האָבען, דאַס פרסטענטהום האַלט זיך אין דיא אוהם אויף דעם בערלינער קאָנגרעסס צוגעזטעלטע אונד ווערלעכע שיכלעכע אונד אַנדערע מאַכטע אַרטיקעלען, אונד ווערדען זיך זעלבסטשטאַנדיג אין אַלע דעם גוטאַטען לייגען דיא נאַטיאָנאַלגרעגיס נטער בעצוגנגען צווישען רוסלאַנד אונד בולגאַריען נור אויס אינטערעסס דעם לעטצטערען (בולגאַריען). עס איזט דאָך קיין געלעגען, דאַס צווישען אינזער גראַפּמאַכט אונד איינעס מליינען לאַנדע איינע בון אויפס איינערלעטע געטרעבענע שאַפאונג. פיר דיא דיעזע מאַכט אַרטיקעלען אַנדערע מאַכטע אַרטיקעלען אונד שיכלעכע אַנדערע שטעלען, אונד ווערדען זיך זעלבסטשטאַנדיג אין אַלע דעם גוטאַטען לייגען דיא נאַטיאָנאַלגרעגיס נטער בעצוגנגען צווישען רוסלאַנד אונד בולגאַריען נור אויס אינטערעסס דעם לעטצטערען (בולגאַריען). עס איזט דאָך קיין געלעגען, דאַס צווישען אינזער גראַפּמאַכט אונד איינעס מליינען לאַנדע איינע בון אויפס איינערלעטע געטרעבענע שאַפאונג. פיר דיא דיעזע מאַכט אַרטיקעלען אַנדערע מאַכטע אַרטיקעלען אונד שיכלעכע אַנדערע שטעלען, אונד ווערדען זיך זעלבסטשטאַנדיג אין אַלע דעם גוטאַטען לייגען. אונזערע אינטערעסען אונד אונזערע זאַכען, אונס הייר אייגענטהום אייגענטעען, אייזט עס גיכטיג, אבער ווייטשען דאַס דאַס פערהאַלטניס צו רוסלאַנד אין וועניגער גענאַנטסטע דיא.

וואָס דען וואָנזע דיעזער עקסערען בעטרעפט, דאַס בולגאַריען אונד אַסטרומעלען פאַלל, שטאַנדיג פערהייגט ווערדען, זאַ ווערד ווייטער אייגענטליך אַנדערשטאַנדען נור מיסען איך דיא אנדערען מאַכטע אויהרע צוסטימונג געבען.

גראַף אנדראַשי עלעלאַרטע נון וועגען פרייהייט דאַרבעי. דאַס ער מיט דער פאַס מיניסטער עגטסיקעלטען פאַלשיס אויפגעשאַנדען דען קאָנגע, אין ווילכער ער דיא אייגענע רעגיעלע גאַנצע דעם פרייהייט פערדעגס פערדע.

גראַף אלבערט אַפּאָני אונטערשטיצט וואָהל דען גוטגעטען אינטרעסיקן דער איסערען דעם מיניסטערס, מיסס אבער איך דען ווערדע שפּרעכען צווישען דען אונד טהאַטזאַכען הייזיגען. דיא טהאַטזאַכען רוסלאַנדס אונד דעם גענעראַלען קריגסאַרמעטיקע אונגען בלייבענדען, אַלמאַכטיגען אויפס רוסלאַנדס אין בולגאַריען, דער אונס גענאַהרלוך דיא.

זעלבסט, דאַס אויפגעבען זיינער פערפאַסונג קאָנגען דאַס אבער דיא אַבריגען מאַכטע צוגעבען?

נאַכדעם גראַף פראַנץ זיטשי דען וואָרט געאויסערט, דיא מאַכטע מאַגען אין בירגרינסס דער פלייגען באַלקאַנשטאַטען (בולגאַריען, גרייעכענלאַנד, רומעליען אונד סערבען) בעווערסטעהלען, עריפפנגראַף קאַלנאָקי דאַס וואָרט.

זיינע עקסצעלענץ גראַף אנדראַשי האַט רעכט — זאַגטע קאַלנאָקי — דאַס רוסלאַנד ניכט מעהר אונד ניכט וועניגער רעכטע אין בולגאַריען האַט. אלס דיא אנדערען פערטראַגטמאַכטע דאַסיעניגע, וואָס דען בולגאַריען דורך דען בערלינער פערטראַג גאַראַנטירט וואָרדע קאַנן איהנען ניכט גענאָממען ווערדען. דיא זינד זאָמיט הערען אויהרער איינגען רעגירונג אונד איינע דייטשע דורך איינען אנדערען שטאַאַט קאַנן דורכאויס ניכטס אלס צוראַסטע ערקאַנגט ווערדען. וואָס דיא בולגאַרישע פערפאַסונג בעטרעפט, וואָרדע דיא אַהנע מיטווירקונג דער מאַכטע געשאַפען, דיא איזט אלזאָ איינע דורך איינע אנגעלעגענהייט בולגאַריען, אין דיא זיי אונס פרינציפעל ניכט אינטעגען, טראָטץ אַלע דעם גוטאַטען לייגען דיא נאַטיאָנאַלגרעגיס נטער בעצוגנגען צווישען רוסלאַנד אונד בולגאַריען נור אויס אינטערעסס דעם לעטצטערען (בולגאַריען). עס איזט דאָך קיין געלעגען, דאַס צווישען אינזער גראַפּמאַכט אונד איינעס מליינען לאַנדע איינע בון אויפס איינערלעטע געטרעבענע שאַפאונג. פיר דיא דיעזע מאַכט אַרטיקעלען אַנדערע מאַכטע אַרטיקעלען אונד שיכלעכע אַנדערע שטעלען, אונד ווערדען זיך זעלבסטשטאַנדיג אין אַלע דעם גוטאַטען לייגען. אונזערע אינטערעסען אונד אונזערע זאַכען, אונס הייר אייגענטהום אייגענטעען, אייזט עס גיכטיג, אבער ווייטשען דאַס דאַס פערהאַלטניס צו רוסלאַנד אין וועניגער גענאַנטסטע דיא.

וואָס דען וואָנזע דיעזער עקסערען בעטרעפט, דאַס בולגאַריען אונד אַסטרומעלען פאַלל, שטאַנדיג פערהייגט ווערדען, זאַ ווערד ווייטער הייעמיט אויפגעראַטען אַנדערען. נור מיסען איך דיא אנדערען מאַכטע אויהרע צוסטימונג געבען.

גראַף אנדראַשי עלעלאַרטע נון וועגען פרייהייט דאַרבעי. דאַס ער מיט דער פאַס מיניסטער עגטסיקעלטען פאַלשיס אויפגעשאַנדען דען קאָנגע, אין ווילכער ער דיא אויינגע רעגיעלע גאַנצע דעם פרייהייט פערדעגס פערדע.

גראַף אלבערט אַפּאָני אונטערשטיצט וואָהל דען גוטגעטען אינטרעסיקן דער איסערען דעם מיניסטערס, מיסס אבער איך דען ווערדע שפּרעכען צווישען דען אונד טהאַטזאַכען הייזיגען. דיא טהאַטזאַכען רוסלאַנדס אונד דעם גענעראַלען קריגסאַרמעטיקע אונגען בלייבענדען, אַלמאַכטיגען אויפס רוסלאַנדס אין בולגאַריען, דער אונס גענאַהרלוך דיא.

דיא בעראַטונגען ווערדען הייטע פאָרטגעזעטצט.

ווייטער האָבען אין אינזערער לעטצטען נומער מיטגעטהיילט, דאַס דיעע מאָעסטאַאַ אַס אַנגנאַמען דען גראַפען אנדראַשי אין אייגער לאַנגערען אויפעזעסאַנגען, האָבען, הייטע, נאָך דער איינזעטצונג דעם גראַפען, נעמען מאַן אַלדערעמען אין, דאַס ער נור אויף דען וואונשדעם מאַגיאַרישען דיא פאַרטיק קאַלנאָקי האָבען.

דיא פערהאַנדלונגען אין דען אינגאַרישען דעלעגאַציאָנסאויסשוסען, אין ווערבען דער מיניסטער דעם איסערען איפּקלאַרונגען עטהיילט, פערדען ביא געשלאָסעגען הייטע נאָך אַנגאַשטען, נוכט עטוא דאַמיט דיא גערעכטען איסערונגען אין ווייטערען זאַלען, אונדערדאַמיט דאַס פּובליקום ניכט צוהאַרט. וואָ אין איינער האַבאַלאַמענטאַרישען פאַרפערשאַפט אין דער אינגאַרישען הייפּשטשטאַדט דיא בעראַטונגען ווייטער, דער צוויינג דער פאַמיליע מאַלנאָקי, ווערבעם דער מיניסטער דעם איסערען אינגעהאַרט, דאַס זיך נאָמלוך שאַן פאַר איינעם אחדהונדערט פאַן דעם אינגאַרישען שטאַמעם האַנגעטרעטענעם אונד אויס גאַנזען הייטיגע גייאַרדען. וועגען דיא אינגאַרישען דערעגיטען ניכט פערצוגשען וואַלען, דאַס דער מיניסטער אויך ניכט פערצוגשען וואַלען. דאַס דער מיניסטער אויהרען, דאַס אינגעוויכט צו אינגעוויכט דערעגיטען שטעהן, דאַנן מיסען דיא דאָך, ווייל דאַנן, דיא פערהאַנדלונגען אין דייטשער שפּראַכע צו פיהרען, אין דער אינגאַרישען פערפאַסונג אין דען אַנגעלעגענהייטען בולגאַריען, אין דער אינגאַרישען פערפאַסונג אין דען אַנגעלעגענהייטען בולגאַריען, אין דער אינגאַרישען פערפאַסונג אין דען אַנגעלעגענהייטען בולגאַריען.

דיא צוויטאַנדע אין בולגאַריען.

אלס דיא בולגאַרישע נאַציאָנאַלפערסאַמלונג אין טרנאָוואַ צו אויהר דעם פיינגען אַדרעסאַ אַמטלונג פון פרסטען פאַן בולגאַריען שרעטט, האָט נור איינע קורצע, לייזע אנדייטונג אויס פעטערסבורג אויבער דיא פערזאָן דעם רוסשען מאַנדאַטאַרען פיר דען בולגאַרישען פרסטענטהראָן. עס וואָרדע ניכטס אלס דעסען נאַמע אין דיא ווערט געזעטצט. פרסטענטהום פאַן מינגרעליען, אין דיא אַשטאַטע אונד דיא אַפּפאַנטלינע מיינונג דרוקקטע זיך דורך אין גראַפען פראַגעזיכען אויס דאַס דער פערזאָן דיעעס גיעסטען קאַנדידאַטען גאַלט. „ער אויס דער פרסט פאַן מינגרעליען“ פראַגטע מאַן אויבערהאַלב. נעמאַנד קאַנטע אויך, אלמאַנאַך אונד אַרעסקעניסטער. געשיכטע אונד לעקסיקאָן מיסען דערהאַלטען, בין מאַן דיא נאַהע דען דאַשען דיעזען אויאַשען מאַפּעלוטען רוסלאַנדס ערפאַהרען קאַנטע.

נון דיא פאַן דעם פרסטען פאַן מינגרעליען בעדייטט אויבערהאַלב געשפּאַנען ווערד אויר מאַן, ווי ווייגסטענס אין דעסען נאַמען געוואַהלט דאַס מאַן נאַהערע מעלדונגען אויס רוסלאַנד אויבער דיא אויסדטען דעזער מאַנדאַטאַרע.

אויגע פעטערסבורגער דעפעשע מעלדעט: פרסט גרעגאָריוס פאַן מינגרעליען אויס מוראַוויע פאַן וויגעס שראַפּסע זינדערי אין מוראַוויע טעלעגראַפּיש נאַך פעטערסבורג בערעכטיגט וואָרדען אונד בערעיטס אונגעוועהר זיך בערייטס אונגעוועהר. דער פרסט אויס זעקס אויס דער אויר דעם

שפּיעלצייגע אַללען דער קייסייז געוועזען זיין, אום וועלכען דיא דאַזיגאַם אַזהר לאַנדסען דעם ווייסען צאַרען פערקייסיס האַשען. אינר דאַ דיא מ ג־גרעלען מעגען מאַכען — ווי דאַס הייסע דיא בולגאַרען טהון — אַזהרע אינאַם אַנגעקייט צו וואַהרען. דאַ טראַט דיא קאַנשטיג אין ווירקאַנג קיס. (דיא דאַמאַל גען קילבאַרסע בייסען זיך פאַר אייראָפּאַ גיכט צו שיצען) צוויי דער דאַזיגאַנ וואַרדען צו טאָדע געשיסשט. אין פאַאר הערעיש מינגרעלען בייא דען פיסען אַיפגעראַנגט אינר מ ג־גרעלען געהאָרסע פאַן נין אבו, אין אַללע דער „פייוויללי־גען־ענטוואַנג דעם דייטשען דאַזיגאַן, דעם צאַרען.

אין ענסעל דיעזעם דאַזיגאַן אַזט פיינע נ־מאָלוים פאַן מ ג־גרעלען, דען דער צאַר אַזיפ דען טהראָן בולגאַריזען וועטשען ווילל.

זאָלכע נאַכקאָממען אַזהרער לאַנדער בע־רוכטער אויאַשער פרסען אינר קאָנינג ווערדען אַם האַפּ צו־פעטערסבורג צו דוטצעגדען ערצאַנגען. דא ווערדען פאַן אַזהרער קינדהייט אַזיפ דאַזאַן נע־וואָהנט, אַזהר זיין, אַזהר אַללעם דעם צאַרען צו פערדאַנקען, דא זעהר אין דעם וואַרטעם שלומפּסטער בעריישונג מרעאַטורען דעם צאַרען. יע סקלאַוויישער אינע זאָלכע מרעאַטור זיך בעגעממט, אין דעם טאָ האָהערער גנסט ששהט דא בים צאַרען אין מינגרעלען פאַן מינגרעלען אבער שאַרהט אין האָכסטער גנסט, דענן פאַן אַזהם אַזט עס ווערדענס, דאַס ער גיכט נור גיכט זעלבסשטאַנדיג דע־קס. זאָגדערן דאַס ער אַבערהייפּ גיכט דענקט. אַזהם ווירד עס אין דייבסעס זיין, נאָר דעם בייטשערע דינגעס אַהנען, דינגען טהראָן דעם צאַרען אַזס־צוליפערן.

פרינע נ־קאָלוים אַזט 38 יאַהרע אַלט. ער אַזט פערהייראַטעט מיט דער טאָכטער דעם אינ־סטינגען מאַכטיגען רוסס־שען מינסטערס גראַפען אדלערבערג, פאַן דעם ער פיעלע מיללאָנען ערבטע יאַגטע אבער דינע פייא פאַן זיך. אַלס דאַס געלד דורך דינע מאַסשטיפיגען אַפּפּאַנען צו־ר גינג ער אַזט אין דאַזהער שאַגער מאַן אינר אין טייער דענער דינגס הערען. זאָגסט נאַר גיכטס.

ווער ערזיכען אינזערע געערטען פּרענומ־ראַנטען אינר פּרינערע, זיך מיט אַזהרען צוטרייפסען דירעקט אַן אינזערע רעדאַקציאָן צו ווענדען.

אין בודאַפּעסט ווער דיא אַדרעסע דייטליך ווייא פאָלגט אנצוגעבען:

יידישע פעסטער צייטונג

האַכשטראַסע נומער 1. בודאַפּעסט.

Jüdische Pester Zeitung

Hochstrasse Nr. 1, Budapest.

נייא איינטרעטענדע פּראַנומעראַנטען ערהאַל־טען דיא שאַן ערשיענענען טהיילע דער

געשיכטע דער נייערען צייט

נאַכגעזענדעט.

געשעפטסבעריכט.

גע טרייד. דאַס ווייצען־גע־שאַפט וואַר אין פאַללע דייכלבער צופריעדען זאַוויי דער גראַפּסען צוריקקהאַלטונג דער מיהלען אים אנפאַנג דער וואָכע ענטשיעדען פּרייא אינר אין דען פייזען נאַכגעבענדע. ערסט נגנען שלוסס דער וואָכע וואַרדע דאַס געשאַפט פעסטער. דיא וואָכע שלעסט מיט איינעם געזאַממטאַומזאַצע פאַן 80.000 מעטער־צענטנער אינר איינעם פּרייזער־לוסט פאַן 15 קרייצערן.

ווייצען־געשאַפט וואַר פאַרגעסעען מאַסיג צו מאַרסט נעבראַכט. דיא קוילוסס וואַר בעסער, 20000 מעטער־וואַרדען פערקייפט.

ווייצען, פּרייס: 400 מעטער 81,7 קילאָגראַמס 8.75 נולד. — 200 מעטער־צענטנער 81 קילאָ 8,70 נולדען. 300 מעטער־צענטנער 81 קילאָ 8.90 נולדען. — 200 מעטער 81. ק. 8.70 נול. — 1000 מעטער־צ. 78.2 קילאָ 8.70 נולדען. מעטער־באַדען 300 מעטער־צענ. 80, קילאָ 8.55 נולד — באַשקער 3200 מעטער־צענ. 79, קילאָ 8.75 נול. — אבער־שייס 500 מעטער־צענ. 78,2 קילאָ, 8.35 נולדען נאַדראַגנאַריישער 100 מעטער־צ. 77.5, קילאָ 8,45 נולדען (אַללעס פער 3 מאָנאַטען.)

מאַרן 6,20 — 6,45 נול.

נערסטע, פוטטער־וואַרע —,6 — 8,65 נולד.

קוקורוזן —.6 — 6,10 נולד.

האַפער. —,6 — 6,25 נול. פער כאַסקע.

דיא אַמטליכען געטריידע נאַטירונגען דער הייזיגען קאַרנאַללע זינד: ווייצען:

קוואַל.	טהייס:	פעסטער־באַדען:	נאַדראַגנאַר.:
	fl.kr fl.kr.	fl.kr. fl kr.	fl.kr fl.kr.
77 קילאָ	8,20—8,30	8,15—8,05	8.10—8.20
78 „	8,35—8,40	8,30—8,35	8.25—8.30
79 „	8,45—8,50	8,40—8,50	8.35—8.40
80 „	8,55—8,60	8,50—8,55	8.45—8.50
81 „	8,60—8,70	8,55—8,60	8.50—8,55

טערמינע־געשעפט. ווייצען פער פּרוהיאהר 83 8 — 85 8 נולד. האַפער פער פּרוהיאהר 6,49 — 6.51 נול. קוקורוזן פער מאַיזיני 1887, 6.04—6.05 נולדען.

מעהל־פּרייזע (פער 100 קילאָגראַמס זאַכען אַז פּרייא אַב פעסט): נומ׳ 0: 15 נולד. 80 קר. נומ. 1: 15 נולד. 40 קר. נומ. 2: 14 נולד. 90 קר. נומ. 3: 13 נולד 40 קר. נומ. 4: 13 נולד. 90 קר. נומ. 5: 13 נולד. 60 קר׳ נומ. 6: 13 נולד. 30 קר. נומ. 7: 12 נולד. 90 קר. נומ. 8: 12 נולד. 60 קר. נומ. 8½: 11 נולד. 60 קר. נומ. 9: 8½ נולד. — קר. פיינע קליי 4 60 נולד. נראָבע קליי 4 נולד, — קרייצער.

הילזענפּרייבע. ערסטען אינגאַרישי צו 11,—10, נול. לינזען 18.—12 נול. פיזאָלען נראָסע ווייסע נייע 8.25—7.25 נול. צוועיגל־באָהנען —,10 נול. אַהע הויזע 5.50 נול.— הויזע בריין 9.50 נול. מאָהן נייער 35 נול. בלוער 38—35 נול. קימעל 34—41 נול. ווידקען 7,25 נול. האַנזאַטען 8.25 —8,75 נול. (אַללעס פער 100 קילאָ.)

שפּירטיס. נייע מעטהאָדע. אים קלייגען —.25 נול. אים גראָסען 25.50. אַלטע מעטהאָדע 29—29.75 נול. אַללעס פער 10000 לישער־פערצענט.

ערדאָפּעל 2,40—2.60 נול. פער מעטער.

ווינטשאַלען. נ ע ש ל י נ ע ל. בייא שוואַכעס פערקעהר אינר פלייער טענדענץ ערלישען אַללע סאָרטען איינע מאַסיגע פּרייאַיינבוסס. ווער נאָטירען: נ אַ נ ז ע רעבענד, פער אַאַר 4,40—5,40 נולד., דשא. נעשלאַכטעט פער אַאַר 4,40—4.80 נולד., דשא. לעדיג פער אַאַר 2.20—2.20 נולד., א י נ ד ר י אַ נ ע פער אַאַר 2.50—3.50 נולד., ק אַ פ ז י נ ע פער אַאַר 1.30—1.35 נולד., ה י ה נ ע ר פער אַאַר 80 קר., י נ נ ע ה ע נ נ ע ן פער אַאַר 70—75 קר., ע נ נ ט ע ן נעמאַסטעט פער אַאַר 1.80—2 נולד., דשא. לעדיג פער אַאַר 90 קר.—1 נולד., א י י ע ר קאַרבוויאַאַרע 35 ששיקק 1 נולד., דשא. קיס־שענוויאַרע 37 ששיקק 1 נולד., ב ו ט מ ע ר פּרייס 80 נולד., דשא ווקענדע 70—75 נולד., ק נ אַ ב ל ו י ך 25 נולד., צ ו ו י ע ב ע ל ראַשה 6 נולד., דשא. נעלב 6 נולד., (אַללעס פער מעטערצענטנער.)

צוויטשקען. באָסנישע צו 16,90—17.86 נול. מעריש־בישע צו 10.50 נולד.

צוויטשקען־מוס (לעקוואַר). סלאַוואָנישער 14,25— 15 נול. באַנאַטער 15.50 נולדען.

האָנג נעלייטערטער —,23 נול. וואַכסהאָנג—.

וואַכס 127—128 נולדען.

צוקער, ראַפּינאַדע 31.50—32.50 נול. מעליס 31.25 —31,50 נול. פלע —,30 — 31, נול.

קנאָפּפּערז, 10—18 נולד.

קלעזאַמען, אונגאַרישע, 48,—50 נול.

ראַטהסל, —.45—48 נולד.

נ יסס ע 24—24 נולדען.

אַפּריקאָ 60—65. נולדען.

ווייגשטיין 55—84 נולד. יעד נאַך קוואַליטאַט.

ריבאַל 29,25 נולד. פער מעטער.

רעפּס־קוכען, 5,25 נולד.

אַניסלישט, (חלב) —,32—33 נולד.

פּעטראָלעאַ 22,75—75 נולד.

לעדער, נעמאַקטעס פּפּונדלעדער פאַן 26—34 ק. 166—170 נולד. איינמאַל פערזעטצטע מערצען פאַן 10—14 קילאָ, 166—170 נולד. צווייטמאַל פערזעטצטע מערצען 16—18 קילאָ 167—172 נולד. אונד דרייטמאַל פערזעטצטע מערצען 19—22 קילאָ 168—172 נולד. ביסער מערצען 24—28 קילאָ פאַן 154 — 156 נולדען — אַבער־לעדער: קוס־הייטע נענאַרבטע 6— 7 קילאָ 220—245 נולד. נעצאַנענע 6—8 קילאָ 240—225 נולד.

מאַרב־פערלע, נענערבטע 6-8 קילאָ 380—300 נולד. בריינע 10—12 קילאָ 445—453 נולד.

הייטע, פער — קלאָ טראַקענע אונגאַרישע אַכסע־הייטע 20—20.50 נולדען פער 95 קילאָ. — דעטשע קיס־הייטע — קילאָ צו 31—32 נולד. האַסהייטע טעאַר —,9 — 10 נול. פיטשלינגע 10—15 נול. פער אַאַר.

שאַפייאַללע, אין אַרינער וואָכע וואַר דאַס געשאַפט שוואַך. — עס וואַרדען 1000 מעטער. פערקייפט. אי. צ. לאָשאַנצער, פּרימא וואַמפּיריזאַללע צו 90—92 נול, דעטשע מטשעלנטשע צו 85 — 8. נולד. מישקאָלצער מטשערניש וואַללע צו 77 —80 נולד. הייזיגער פּרימא 86—87 נולד. דעזיגער מטשערעדע 78—82 נולד. (באַראַנדע, פּרימא 72 מטשערנטשע 58—70 נולד., בולגאַרישע צינאַ צו 65 נולד. אונד נעבריגס־צינאַ וואַמפּיריזאַללע צו 64 — 65 נולדען. (אַללעס פער 56 קילאָ.)

ווייגער פּרייז

ווייצען, אונגאַרישער 78 — 80 קילאָ 8.90 — 9.30 נול. (אַללעס פער 3 מאָנאַטען.)

מאַרן (נייא), אונגאַרישע 71—73 קילאָ 7.10—7,05 נול. פער מעטער.

האַפער אונגאַרישער 6.25 — 6.40 נולדען פער מעטער־צענטנער.

שפּירטיס 25,25—25,75 נולד. פער 10000 לישע־פערצענט.

ראַטטאַצירונג פאַם 13־טען נאָיעמבער 1886.

טעמעשוואַר	16	68	4	65	45
ווייען	36	34	26	47	90
גראַן	4	15	20	61	43

תערייסגעבער אי. פּעראַנטוואָרטליכער רעדאַקטאָר

מ. סאַבאָלטשי.

לאַנדווירטהשאַפטס־

מאַשינען

דאַמפּף־ אינד גאַפּעלדרעשנאַר־נישדרען, דייטער — טייערס — האַקסלער — קוטרישנידעלער — שראָטמאַשינען, מיהלען פּפּלייע, ווייגפּעסען, גראַז־אינד געטריידעמאַהמאַשינען זאַוויי אַללע גאַטטונגען דעקוויזשען פיר דיא לאַנד־ווירטשאַפט.

פּייעפּעסטע אַפּפּאַסען אין בודאַפּע־סטער אינד בעסטער קוואַליטאַט בייא

Emil Müller,

Budapest, V., Waitznerringstrasse 76.

צאָהנע

אינד געבוסס ווערדען נאַך דער בעסטען אמעריקאַנישען מעטהאָדע פערפערטיגט. פּרייזע בילליגסט.

אויך אויף ראַטען.

J. BARNA, Budapest, Waitznergasse 24.

מצבות.

ארנאָלד מאָהנס גראַבשטיינלאַגער

Budapest, Waitzner-Boulevard Nr. 5.

(אַן שבת אינד יו״ט געשפּערט.)

עמפּפּעהלט זיך אַללען יענען, וועלכע דיא טרייריגע פּפּליכט דעם גראַבשטיינזעטצענס צו ערפילען האָבען. — זעהר שאָנע גראַבשטיינע אין מאַרמאָר אינד גראַניט זינד אין גראָסער אויסוואַהל פאַראַ־האַנדען. קאָרעקטע גראַווירונגען, זעהר שאָנע שריפ־טען מיט עכטער פערגאָלדונג ווערדען בעסטענס אויסגעפיהרט.

Eigenthümer Witwe M. REIS. Herausgeber und verantwortlicher Redacteur: M. SZABOLCSI. Budapest, Druck von Sam. Márkus. Andrássystrasse Nr. 13.

ראטהן שערטיט. הערד דר הייניריך זשאך גע-האט צו דען ערסטען ייִדישען באאמטען אסטערייכס אונד אלס שערטיגער ערגענטע ער אין פרוהרען יאהרען אללגעמיינעם איזעהען היטע פרילך איזט ער בעריים איין אלטער הערר, דעסטען אנגאן אונטער דעם צאהן דער צייט בע-היטענד געלעטען האט, אבער ער זעטצט זיך דעסהאלב — טראטץ זיינעם בעדייטענדען פערמא-גענס — ניכט צור רוהע, זאנדערן פערערהעט זיינע אממעזוען ייִדישען ערפאהרונגען אם דיענסט דער אסטערייכישן אונגאריישען געזעטצ-געבונג. וואס מאריטץ וואהרטמאנן איזט, האט בעריעטצט דר. זשאך אין אסטערייך אלס ייִדיס. היטע ייִלט דיזער אינזער גלייבענסגענאססע אין דער אונגא-רישען הויפטשטאדט אלס מיטגליעד דער אסטערר-ייִשען דעלעגאציאן. דיא איהן אין דען באדעטצ-אישסטס עגטזוגנדעטצע. אין דער פרעגעסטיגען זטצונג דיזעס אישסטסעס בראכטע דר. שאך דיא נאטהווענדיגע פערבעסערונג דער מילטאריישען שטראפגעזעטצגעבונג צור שפראכע. „עס איזט ניכט צו לעכטפערטיגען“ זאגטע ער אינטער אנדע-רעם, „דאס דער אידטאר צינגלייך אינטערזיכער, אנקלאגער, פערטיידיגער אונד ריכטער אין אייגער פערזאן אונד אין אייגער אונד דערזעלבען שטראף-אנגעלעגענהייט איזט. ייא בלייבט דא דיא גייס-טגראפטגקייט דעס ריכטערס“ דיא איפהרונ-גען דיזעס גערעכטדטען יאהרען פאם אישסטסע ביי פאללגסט איזגענאמטען אונד דער דייסקרייזעס-מיגסטער גראף בלאנקענהיין אדלר פרייהר פאן אבהיל, פרייהר פאן דיזעס אובעל באלדיגע אבהיל-פע אים יזענע דער גזעטצגעבונג צו שפפען.

* (יידישע גאצמיגסטער) עקסקורען היטע אין דער יעלט צייא: איינער. דעם מאן דען יידען זאגזאגען פאן זיעגם נאמען הערבעלעזע, ער הייסט קאהן אונד איזט פינאנצמיגסטער דער ענגליש-אמסטרליש-אונגאישען יעזעלשאפט אין יעזעלם. אלס דיא יידישע פינאנצמיגסטער איזט ניכט זא ייִיט פאן אינם עגטזפפרינג. ער איזט דער שאטצראנצלער דעם צום יידישען רייכע גערעכנען גראפהרצאגטהומס באדען אונד הייסט ערלשטאטטער. דיזעס האט דער קאנג פאן יידטעמבערן צו אנ-פאנג דיזעס מאנאטס דען אבסטען אדדען דיי-זעם לאנדעס פערלעהען. אונד צוואר פיר דעסען פערדיענסטליכעס מיטווירקען אן דער ערריכטונג דער נייען ייִדטעמבערישען-באהישען אינזבאהנ-פערבינדונג „פיר דענישאפט-ייִלאנד“.

* (איין פעטער ייִדע אם האפמאלאן דער קאזעדין

פאללעטאן.

סיזטאן אונד קרעמער.

היסטאריישער ראמאן אויס דער נעטצטצט דער טיזקייא.

(34-טע פאר־טזעטצונג.)

דאנן טרט אבדוללאה שאפאיא זיינע ברוים אויף דען ארטען צו דער מטנגע הויגיים אונד דיא בריכע נעבראכטענע נעטצטאלט דער טמאקעדענע, שפיאר אך:

„דא, מזעלמאנס, דאס איזט מיינע ברוים דיא מאן אין דער בריישנאכט פאן מיר נעריסטען אונד דיא איך הייר אין דעם פפיהר דער שמאך אונד שאנדע ווידערפיגדען מיס! שפיעגע פאן איך, דער נאטטט איזט: ווידדע ער נגאדע מיס דטטיגיגען אבען, דער אין דיזער וויזע מיט זיינער נאטטען פערראטהדט?“

„שאך אבער זיין הייפט!“ בזיללטע דיא יאזענדע מטנגע אונד נלייך אייגעס עגטפפעלטען זייטענדען שפיאטע ייטטפרלשטאנדנ, וואר דיא פאר אייגעס פאלאטט נעלאנגט.

„ייגס נעתאיס דיזער פאלאטט!“ פראגטע אבדוללאה צום פאלקע נדזיזנדעס.

„דאמאר אבראהיס!“ שרייגן אייגיגע אייס דער מטנגע הערגס.

„ייגס נעתאיס דיזער פאלאטט!“ פראגטע אבדוללאה אבדרמאלס, אונד ארגעליך דען קאפפ שטטטעלנד.

מדרעדע פערטטאנדען דיא פראגע אונד שרייגן אייס לייבעסקראפטטט.

„דיר אבדוללאה!“

אייזטער דער דזעדזעדונג דעס לעטצטען יאהרעס נאפאלעאן (III.) שפיעלטע אין אינטער דעם נאמען אבבעה בייערבע קאנגט גזעיזזעגער גיסטרכער אינע גראסע יאר-לע אים קאזעדלך פראנצאזישען שלאסטע צו פאר-רזן. ער ערפרייטע זיך אייגעס האהען אנזעהענס אינד ווער לאנגען דער האפקראפט דער גזעפר-ערטען מאזעדרן אייזטענע. ווט דעם שטרצע דעם קאזעדרייבעס אונד פאקלאמירונג דער רע-פזבליק אן פראנקדייך איזט דער גיסטליכע אים דער פפפגטלרכטיס פערטטאנדען. יעטצט טהילען פאריזע בלאטטער אבער דען לעבענס-לייף דזעזעס מאנגעס פאלגענדעס מיט: בייער יאהר אים יאהרע 1829 אם זאהן יידישער ערלטערן אין פעטט גבאדען. אים אהרע 1848 ווער ער שטודירענדער דער מעדצין, באלד אבער נאב ער דאס שטדיאם אייף אונד גינג נאך פראנקדייך ווא ער אלס פרייווילליגער אין דיא פראנצאזישע אר-מעע אינטראט. שפאטער פאנד ער אבדיעבסעלנד אלס מאלער אונד פאטאגראף דזענען לעבענסאנ-טערהאלט. אונד אלס ער אייך הזעדין קזענען שטא-בזמען עזזעדרב פאנד. לזעס ער זיך טזיפען אונד טראט אין דען פאריזער פרזעסטער-אדדען דער „קאר-פעלזטער אייז. אלס אדדענפפרזעסטער אינטער-נאהם ער ייִטצ דזיזען דזרך אדדאא אונד מאכ-טע אלס דערגער אזזעהען. זא האסט דיא מאנ-גזן אזאבעדלא פאן שפאנען אזן אים יאהרע 1866 דער מאזעדרן אזזשענע דרקאמפאנדזרטע, דיא אזן מיט דער לזטצנג דעס גאטטעסדענסטעס אין דער פאריזער האפ-קאפעלדע בעטזיטצ. אין דזעזער קרכע ווארדע האמאלס פאנד אונד אנגטאנאס-מעסטער אבערהזיפט פאן זודען געלטעס: בזזי-ער פזנגדטע אלס פרעסטער. שטדזזם דזיזיגטע דאס אזטעסטער, ווזיס זק אהזענ לזי-טעטע דיא כאדע אינד ראזנע בלאד זאנג דיא זאלא-פאדטזען. לעטצטערע דדזיא ווארען ייִדישע-פאנפסאן אונד נאך ניכט געטזפפט. אלס דאפ-פאפראן בעגלזטעטע בזיער דיא קאזעדען אזזשע-נזע צור קרכאפפנג דעס ווענזן האמאלס אונד אר ווער עס, דער דיא נזע וואסערשטאסט אזזעזע-נעטצ, דזטצט געהאדט בזער ניכט מעהר דעס נזטטלזכען שטאנדע אן: ער לעבט אדס קאזעלער אונד זזעלטמאנ אן פאדזן.

* (קרזעגאדער פרזעדען?) דזעזע פראגע שזעבט עטצט אזזע אלדער לזפפען, נאנזן אזזאא בזשאפפטט זזך אזפזנסט מיט דערזעבלזן אונד נזעמאנד דיא אזנאלטס-שזעדע פראגע: „ווערדען ווזר באדד קזזעג האבען“ קזרזן מיט „א“ דער „נזזן“ צו בעאנטזאר-טען. מאנלזך, דאסס דזא דערפאדגעגעדען שטאאטס-מאנגער פזעדעס, ווזאס צזר בעאנטזאדטונג דזעזער פראגע געהאדט, ווזסען: אבער זא פזעל דזא אזזך אין לעטצטערער צזט אפפענטלזך דאריבער שפרע-בען, דאס פזבלזקס קאנן „דעס פזדעדס קערן“ ניכט ערמזטטלזן. מאן אזט אללא אזזך אזזסערע אנצזבען אנגעזזעזגן. זאלכע צזכען ערבלזקקס מאן אזן מערדזנגען. דזא אזזס דער אסטערדזיבי-שען מזלזטארגרענצשטאדט בראאד קאמטען, דזעזע נאכרזטען בעזאנגן. דאסס דאדט יעטצט צזזזזא שפטאללער פזר יע 500 מאנן ערריכטעט ווערד-דען: אזזנעס אדס אזנענטלזכעס קראנקענהזזז, דאס אנדערע אלס זאנגנאנטעס „מאדענהזזז“ מערהערע אדטצע אזן אגראס אונד דער בראאדער צזזזלאדצע דד. מארל ריד וואדדען אזזגעפאדדערט, זזך צו אזזסערן, אב דזא אזס מאבלזזדזנגס פאללע בעדזזט דדן, גענען אזזן מאנלזכעס האנאדד פאן 8 גזלדען אזן דען מזלזטאדזזעגעסט צו טדעטען פאדזגע וואבע אזזט פעלדמדשאדד-לזטנאנט קאדזזנ אזזס אגראס אזן בראאד דזעזע וואבע אזן עסעגגזן צזר אזגשפזעזונג דער נאדזזאן אזזגעפאפפען.

* (בלאטטערגעפזרעמזע.) זזמדעם עגער גראפע זזאלטאטער דער מעגשהזזז, דער עגגלזשע אדצע דד. ע ג ר אס אונד מזטטער אזמפפזנג עדפזנדען האט, אזט עס פזעלדזכט נאך ניכט פאדגעקאמטען. דאס דזא בלאטטערגראנהזזז זא עדשדעקקלזכע דזעמגזאזגן אנגע-נאממען האטטע, ווזא דאס גזנגזזאדטזן אזן בזדא. פעסט דער פאדל אזזט. אס געסטדזגען טאגע אללזן זזנד 46 בלאטטערגקראנקע אזזס בראאד-דענשפזאל אבערפזהדט ווארדען. דאס פזבלזקס האט עבען דאס שטעטטשטעל דער אזפפזנג פדר-נאלאפפזנס. אזנדערע פזזנדע אזן אזנגאדן ווערד-דען, אנגעזכטס דער דראהנדען געפאהד, ווזאהל דראן מדזן, זזך אונד דזא אזדדזגען — ווענן דזא אזן דען לעטצטען ? אדדען ניכט געאפפפט ווארדען — דער אזפפזנג (גזר זזדך אזנען גזזזסגנדאפ-טען אדצט) צו אנטערצזעלדן.

* (פאן דען דעפעטדגעזזעדדדען.) דערען פדרטדדעדגע דזסטעט דען דעלע-גאציאנען צזר פזזנג פאללזגען, האט דאס פאס ווענער אנזשעזעד. שזלדאפ, דעסאן לאנ-דאן ווזלגדען בזדדער דעס דזעזגען אדזאנאטען דד. גזעזא שזלדאפ דע דאמבאדאד דזא מזסטע אזזסדכט אנגעגאמטען צו זזדדדן. דאסזדרכע האט אבדדכע אנדדגען דדפעדדגעזזדדן — אזזך פאר דעם גזזסטען „מאנגלזכדשע“ פאר ווזלכעס

סזלטאן אונד קרעמער.

פזזנגגאנגאססען אונד מענשענקאפפפן.

אין דער מזטטע דעס סעפטעמבער קזאסעגדע [illegible] פען צו זזתען. אזזס אין דער שאאס ניכטס אללגאנלזכעס. וואריבער זזך דזא בעדזזתטעסטען נאזטנדר זא דאנגע [illegible] פרגעגבענס דזא קאפפ צדרבאכען האטטען. דאס וואר קאפזזאן מאטטא צו עגטדדקקען גלזנגען.

אזזך זזלכע ווזזזע אזס האנדדבכטע קזנסטלזכער פזזזלזנג תדכבזצזפזדדען אזזס, אונד אזזך זזלכעס ווענע דזא טדדפענצזזעבעלן צו אבערדזסטען זזנד. דאמזט דזא דען פעטטענבדר דדאמען אונד צו קזאפען בע-גזנגען זאלטען.

פאר דעס נעבדזסטאנע דעס פראפעטען האטטען בעדזזט אזזס אזנטא קזאפטען אנגעזעטט, דדזען ידדדן נאך עדאבדדטען שאדטען אונד געזזאנגנען שלאכטען

.זא אזזס עס, דזד נדדאדס ד!“ בזזזלטע דזא מען-גע, אונד דאמזט שדזמטטע דזא דען פאלאטט אונד עדבזאך דעסטען מדאדד, שטאאדא מדזנ נזן דזנע בדזזט אזזך דען אזזסגן אבדאהזזס אדאלזסקדן, זזך פאר דעס אנ-נעזזכט אזדדדד תדדדדן נדדדדדדדדדן אונד דדדען בע-פדלגע צו ד־פזללען, פאר דאס מדאר שטללטע ד־ד־דדנ-וזאכען אזזך.

דדדזסגן קאפפפנגטאגע, מדאטטעלזזדבעל, מדאטט-מטטענגטטטטע; אונד דזזען נאנגען שזדדס מאכטע דדד שזזאכע אטדמטגע אזזנגס נדבדאכטגען קדאנקען ווזבגס אן . . .“

IX.

מזלדענגאפפען אונד מענשענקאפפפן.

אין דדד מזטטע דעס סעפטעמבער קזאסעגדע [illegible] פען צו זזתען. אזזס אין דדד מדאס ניכטס אללגאנלזכעס. וואריבער זזך דזא בעדזזתטעסטען נאזטנדר זא דאנגע [illegible] פרגעגבענס דזא קאפפ צדרבאכען האטטען. דאס וואר קאפזזאן מאטטא צו עגטדדקקען גלזנגען.

אזזך זזלכע ווזזזע אזס האנדדבכטע קזנסטלזכער פזזזלזנג תדכבזצזפזדדען אזזס, אונד אזזך זזלכעס ווענע דזא טדדפענצזזעבעלן צו אבערדזסטען זזנד. דאמזט דזא דען פעטטענבדר דדאמען אונד צו קזאפען בע-גזנגען זאלטען.

פאר דעס נעבדזסטאנע דעס פראפעטען האטטען בעדזזט אזזס אזנטא קזאפטען אנגעזעטט, דדזען ידדדן נאך עדאבדדטען שאדטען אונד געזזאנגנען שלאכטען

סען גרונדבעשיץ מינדעלען דעפאונגס־מי־נען אונטערעדען יעטר. דין נעגען־אלדרעקטאר איט באראן זוטטגער. איין אטטערדיי־בער (בעקאנטער שרייבשטעללער), דער פעלע דייטשע־נאלאניסטען דאהינצאנ. דער פיסט בע־זוטצט בעדייטענדע שפראכקענטניסס אונד גילט אין דען הויעזיגען פאריטשען קרייזען אלס דעפיניטיווער נאכפאלגער דעם פרינ־צען באטטענבערג."

* * *

געגעראל מ ו י ל כ ב ר ס זעטצט דין פער־בלעפנדעס פארגעהען אין בולגאריען אונטערזט פארט. דאס קריעגסגעביט אין דער בולגארישען שטארט בורגאס האט דען הייפטמאן נ א ב א־ק אָ ו ו אלס אנשטאט דער פערשוואנדענ גע־גען דען געוועזענען פיסטען אלעקסאנדער אונד אלס אוריהעבער דער אס 23־טען פ. מ. אין בורגאס שטאטטגעפונדענען רעוואלוציאן צום טאדע פערארטהיילט. דאס ערדאך רוסס־שער אונטערטאן איזט, וואורדע ער גענען עס־פאנגסבעשטאנדע, זאמטט דעם אובער אזן פערהאנגטען טאדעסאורטהייל. דעם רוסשען קאנזולאט אין בורגאס איינגעלעפערט. גענעראל בוריבארס פערשטארבענע אינגעלעגען דיא בולגאר־שע רעגיערונג. דאס רוסלאנד דיעזעס אורטהייל אלס נולל אונד נידטיג אנזעהע — אין פילי אפפעל וואורדען מעהרערע רוסס־ישע קאנזו־לאטס־קאוואסען וועגען אונרוהע שטיפטונג פערהאפטעט. גענעראל קוילבארס פערלאנגט נון פאן דער בולגאר־ישען רעגי־רונג דיא ענטלאסונג דעס בריגאדע־אונד פלאטץ־קאממאנדאנטען דער קאנטע, דער דיא פערהאפטונג דער קא־וואסען אנארדנעטע אונד דיא שטרענגע בעשטראפונג דער זאלדאטען, וועלכע דיא פערהאפטונג פארנאהמען. וויישערעס באנאשפריכט דער פאמאטע גענעראל אין איינער דיינער שפריכאשריפט געוואדענען נאשען איינע „מענשענוויידריגע בעהאנדלונג" פון דיא נאהגעגע־שטרוקטע, וועלכע בייא דער דעפיטרטענוואהל אין דובניטצא דען רעגיערונגספרינדלינען דע־פוטרטען דיעזער שטאדט דען פראפעקטען אונד צוויי אנדערע בורגער ערמאהדענען.

צום גלוקקע האט דיא בולגאר־ישע רעגיערונג גיסטעקענענוארט גענג. אום דען נאטענשטאט דעם גענגגראלס קוילבארס וחזיג אבער זוי ער־געהען צו לאסען אונד דיינע איינגעהמלינען דיפ־לאמאטישען דאקומענטע צו דען אקטען צו לעגען, נען מאבטער מארשען ו ו א ה ר מ אנ ן ס אונד בריעער דעם אבגעאהדענטען לוזוניג פאן קרייס 40 ג י י ב ע ט ט ע ן צו יע 50 גולדען געשטיפ־טעט אונד דען העפר ענטפאללענען בעטראג בע־ריישט ערלעגט.

* (דיא יוינגער אזוראעלי־טישע קולטוסגעמיינדע) שיינט בעס־סער צו ווערטשאפטען. אלס דיא פינאנצמיניסטער אינוערער מאגארביע, דענן דיא האט גיבט קיין דעפיציט, זאנדערן אנאר אינען אובערשוסס. פיר דאס לייפענדע יאהר שטעללטן זיך דיא איינגאהמען דער וויינער איזר. קולטוסגעמיינדע אויף 266,421 גולדען אונד דיא אויסגאבען אויף 264,652 גולדען, וואס אינען אובערשוסס פאן געטמא 1769 גולדען ערגיבט. מאן ווירדע אבער פערהגעהען, ווענן מאן דאריים שלעסען וואללטע, דאסס דיא וויינער קולטוסגעמיינדע בין צום גייץ שפארט; דאס איזט דורכאוס ניכט דער פאלל. דיא סוממען, דיא זיא אן אונטערשטיצונגען אויסגיבט, זינד אומגענוג. דיא ביינגט דען ארמען גלייבענסגענאססען דער רעגי־רונגשטאט ראשע הילפע, אום נור אין קלייגע בישפיעל אנצופירען, בערייטען ווייר הייר, דאסס דיא וויינער־איזר. קולטוסגעמיינדע דער אין קום־מערליכען פערהאלטנססען צוריקגעבליעבענען פאמיליע דעם אייס אפפענער שטראססע ערמארדע־טען בוכדרוקערס אונד בוכהאנדלערס וואקב שלאסבערג איינע אינטערשטיצונג פאן טיי־זענד גולדען ערטהיילטע.

* (ראבבינערווראהל.) אויס ד א־ג נ נ ד א ר ח ווירד אונס געשריעבען: בייא דער אם 13־טען ד. מ. אבגעהאלטענען גענעראלפערזאמם־לונג דער רעגיגען אייר. בעערכס קולטוסגעמיינדע וואורדע ו. עהרווירדען הרב המהוג בנו של קרישים כש"ת מ"ה ר' יוסף נ"י בן הרב הגאון דומם כש"ת מו"ה ר' מרדכי שלעזינגער נ"י בנו של הרב"יש בעל המחבר „חזון למועד" ו„מחזית המגיס" זעצל מיט איינער עהרהאפטען מאיריטאט צום ראבבינער עריואהלט. דער ע־ריואהלטע פונגרטע אין ראנגגראדח דיס איינער רי־הע פאן יאהרען אלס ראבבינאטסשטעלפערטרע־טער אונד עריואהרב זיך דורך זיין ענענסרייכעס ווייקקען אונד דורך זיינע גערעגענען רעליגיא ען פארטראגונ דיא לעבען אונד אכטונג דער גאנצען געמיינדע.

* (איין אום דיא יורידישע יוים־מענשאפט האבפערדינגטערוי דע) איזט דער אבגעאהדענעטע דר. הייניך זשאב. דער דען פארגעדמסטען וויינער בעערק. דיא אינגערע שטאדט, אום אסטרייבישען דייבס־גען מאבטער מארשען ו ו א ה ר מ אנ ן ס אונד בריעער דעם אבגעאהדענטען לוזוניג פאן קרייס 40 ג י י ב ע ט ט ע ן צו יע 50 גולדען געשטיפ־טעט אונד דען העפר ענטפאללענען בעטראג בע־ריישט ערלעגט.

* (דיא יוינגער אזוראעלי־טישע קולטוסגעמיינדע) שיינט בעס־סער צו ווערטשאפטען. אלס דיא פינאנצמיניסטער אינוערער מאגארביע, דענן דיא האט גיבט קיין דעפיציט. זאנדערן אנאר אינען אובערשוסס. פיר דאס לייפענדע יאהר שטעללטן זיך דיא איינגאהמען דער וויינער איזר. קולטוסגעמיינדע אויף 266,421 גולדען אונד דיא אויסגאבען אויף 264,652 גולדען, וואס אינען אובערשוסס פאן געטמא 1769 גולדען ערגיבט. מאן ווירדע אבער פערהגעהען, ווענן מאן דאריים שלעסען וואללטע, דאסס דיא וויינער קולטוסגעמיינדע בין צום גייץ שפארט; דאס איזט דורכאוס ניכט דער פאלל. דיא סוממען, דיא זיא אן אונטערשטיצונגען אויסגיבט, זינד אומגענוג. דיא ביינגט דען ארמען גלייבענסגענאססען דער רעגי־רונגשטאט ראשע הילפע, אום נור אין קלייגע בישפיעל אנצופירען, בערייטען ווייר הייר, דאסס דיא וויינער־איזר. קולטוסגעמיינדע דער אין קום־מערליכען פערהאלטנססען צוריקגעבליעבענען פאמיליע דעם אייס אפפענער שטראססע ערמארדע־טען בוכדרוקערס אונד בוכהאנדלערס וואקב שלאסבערג איינע אינטערשטיצונג פאן טיי־זענד גולדען ערטהיילטע.

* (ראבבינערווראהל.) אויס ד א־ג נ נ ד א ר ח ווירד אונס געשריעבען: בייא דער אם 13־טען ד. מ. אבגעהאלטענען גענעראלפערזאמם־לונג דער רעגיגען אייר. בעערכס קולטוסגעמיינדע וואורדע ו. עהרווירדען הרב המהוג בנו של קרישים כש"ת מ"ה ר' יוסף נ"י בן הרב הגאון דומם כש"ת מו"ה ר' מרדכי שלעזינגער נ"י בנו של הרב"יש בעל המחבר „חזון למועד" ו„מחזית המגיס" זעצל מיט איינער עהרהאפטען מאיריטאט צום ראבבינער עריואהלט." דער ע־ריואהלטע פונגרטע אין ראנגגראדח דיס איינער הי־הע פאן יאהרען אלס ראבבינאטסשטעלפערטרע־טער אונד עריואהרב זיך דורך זיין ענענסרייכעס ווייקקען אונד דורך זיינע גערעגענען רעליגיא ען פארטראגונ דיא לעבען אונד אכטונג דער גאנצען געמיינדע.

* (איין אום דיא יורידישע יוים־מענשאפט האבפערדינגטערוי דע) איזט דער אבגעאהדענעטע דר. הייניך זשאב. דער דען פארגעדמסטען וויינער בעערק. דיא אינגערע שטאדט, אום אסטרייבישען דייבס־

געשכטע דער נייערען צייט.

(47־טע פארזעטצונג.)

אינזערעס האטטען דיא פיריגערען אזוזרע אי־מען נערייסעט אונד אויף דען קריעגסשיפלאטען געטוגן. פיריס ש ו ו א ר צ ע נ ב ע ר נ מיט דען אסטער־ווייכען, נאדיען, ווייטשמעקענדען אונד מארגערן נאהם וזינג שפללינגען פאן בין צום מיטטעל־מיר, ב ל י נ ב ר מיט ווייגען פייסטען אבער אונד ו ו ע ל־ל י נ ס אָ ן מיט אנגלאנדערן, האנגאוואריען, בריטי־שווייגערן אז. ז. וו. שנאנדען אין דען גיעדעראנדען בין אן דיא נאדיזעע הין, אונד הייר וואללטע דיעסמאל דער ענטשייידענדע קאמפף שטאטטפינדען. דיא רוססען וואהרען נאך ניכט דעראנגעריקקט, דיא אללטען ווייטשען יעגען ביידען הויפטארטעגען איינריקקען.

נ אם אָ ל ע אָ ן וואר שנעל אנס שלאססען, ווי־עיסט מיט ווייגער נאכצען מאכט נגגען בלוכער צו ריקקען, אום דיעזען, דיא ער האפפסט, צו פערניכטען, אונד דאנן עס מיט שוואדצענגעגע אויפגעגעהמען.

אם 11. יוני ריקקטע ער פאן פארזו אויס דייא מאנע דארוף שטאנד ער פאסט אנגעוויכסס דער פיינדע. דא ערדעטע ער דיינע מרוففسען אין אלטעע, הינטייסענדער ווייזע אלזא אן: „אללאהען הייטע אויס דער אחדעטמאנ פאן מארגענגא אונד פריעדלאנד. דער צייטיאל דאס שיקק, זאל אייאאפ אנטשייד. דאמאלס דיא אפפערס, וואהרע ווייר צו נאפפסטמחוי. ווייר לייפסטען דיא פירסטען אויף אוזרען שהאגען, דיא ענטצאנד דיא אינגאבהאנגנליכע פאנק־דייכס בערראהען. דיא אינזינגנגע! דיא אונד ווייר, ווייר ניכט נאך דיא נאמליכען? ווייגען דיא אין פאנקרייך אינריקקען, אָ אללען דיא אין פאנקרייך איהר נאאב פינדען!"

אין דער שהאם וואר דאס פאנצאזישע הער צום איינגרייפען, פערצוויפעלטטען קאמפף אנטשלאססען. צוצערסט נריפ ער מיט 130,000 מאנן דיא פייסטען אונ־טער בלוכער בייא ליני אן. טראטץ דער מאפערסטען גע־גנגנוגדר מוففسען דיא פייסטען דאך דאס פערד ווייטען אונד וזיגנ פערהלטען. דאסס דער ווייטע פעלדהערר וולכסס וולכסער אים דוכסעסטען נעוויהל אונטער זיין ערשאפפס־נעס פפערד פעל, אן וועלכעס פיינדליכע ריטטערהיפפען דוכס פארבייאגטען. נעשאדטטע אדער נעפאנגען ווארדען ווארע. נליכצייטיג (אם 16. יוני) האטטע צווייטען דעס מארשאלל נע אונד וולליגנטאן בייא ק ו ו ר ע ב ע ר ד אס אין הפפטנעס נעפעכט שאפפטנדינדע, אין וועלכעס נגי דען מאפפרסטען ווידערשאנד לייסטעט אונד אויף ווייטע דער פערבינדטען דער עדדע אונד בייאיט הערצאג פאן ב ר ו נ ש ו ו ו ג אן דער שפיטצע ווייער שוואדצען הוסארען נאך הולדגטטהיגעס פארזיכ־גען דען שאד פאנד.

אם 17. יוני פיהרטען בלוכער אונד וולליגנטאן איהר הע הערע עשוואס ריקקווארטס, אום זיך דאנן לייכטער פיאינגען צו קאנגען. נאפאלאן מיינטע, עס וייא אין ווייקלוכער ריקקצוג אונד שיקקטע דען מארשאל נ ר ו ש י דען פייסטען מיט דער ווייזונג נאך, דיעזעלבען „אן דען רהין צו שטיצען"; דיא אנגלאנדער דאנגנען וואללטען נאפאלאן זולכסס אם פארגעדען מאנט אנ־גריפפען. וולליגנטאן, וולכער נגגען דיא פיינדליכען 120,000 מאנן גיר 80,000 דאטטע. דיעסס בלוכער אום אנגטרעטטענ ביטטען. אונד עהרהלט צור אנטווארט, דאסס בלוכער מיט דעם גאנצען הערע קאמטען ווירדע, אונד אם אנדערן מארגען נגגנ דורך דאס גאנצע פרייס־בישע לאנדער דער יובעלגיע: „עס נעהט ווייטער פארווארטס!"

אבער שאן אם פריהען מארגען, עהע דיא פרייס־מען אינטרעפפען קאנגטע, האטטע נאפאלאן דען קאמפף נגגען וועללינגטאן עראפפנגט. דיעזער שטאנד אויף דען הוהען פאן מאגס פס. שאן, נגגען וולכע נאפאלאן וזינע גאנגע הערעסמאכט מיט אונגעשייבלוכעס אונגעשטס הערגאנגרטע. מיט דער פירטטעלוכסס, ערטטטערונג ווארדע פאן בידען ווייטען נעשטיטטען, אונד עס מאכטע שווער צו עגטשייידען זין, וולכעס הערר זיך מאפפערר ערוויזעען. נאפאלאן אבער מיינטע, צולעטצט מיסטע דאך דיא נאכערע מאפפרקוטס וזיגען, אונד נאכדעם וזינע אנגרייففע שאן דייטע, פערטמאל צוריקקגעגלאגען ווארען, פוהרטע ער אומטע נגע הערעסמאפפען דיא הוהען הוגאן נגגען דען אונגעטטטטעלטען פיינד. שאן בעדעקק־טען 10,000 אנגלאנדער דאס שלעגטפעלד אונד דיא לאמפפגנדען ווארען אויפס אויסטרטטע עשאפפס; מיט שווערער בעאנגנגנס ריעף דער אנגלטטע פעלדמאטטאל אויס: „איך וזאללטע, עס וזארע נאכט אדער דיא פייסטען קאמטן!"

דא אויף אינמאל דאנגערטען דיא פייסטטען קאנ־גגגען אים ריקקען דעם פיינדעס. אונד מיט דאנגקעס־טהראגנגן ריעף דער פאפפערע אנגלדערע: „גון דא אזזט דער אלטע בלוכער!" — דאס פרייסטיע הער האטטע

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (נוטאנגערעגטעס געלד.) איינע דער גראסטען אפפענטלוכען וואהלטאטטען איזט דיא אינטטיטוציאן דען אבראהאזון אינטער 4 וואגרע צו בריינגגען. אדם בראר אונד ווארמע יופ־פע אונד אין ווארמעס בעטטע צו געבען. דאס „אזזיר־פיר אבראהאזון" דאס אין דער אינגאריטטען הייפט־ שטארט דיעזעס צוויעלגע דיעגט, איזט פאר 3 יאהר־דען אויף אנרעגגנג אונזערעס גלוביענסגענאססען דעס רוטמרכסס בעקאנגטען שרייפטטטעלדערס אבגעאהדענעטען דר. א. נ ע מ ע נ ו צו שטאנדע גגקאמטטע. דיעזעס באנגטע יעדאך בזזדער אין פאל־גע דער בעטטראגטטען מוטטער נור אייגע בע־שראנגטע וווכזאמקייט ענטפאלטען אונד עס וואר הערצגגרייففגגר צו זעהגגן. וויא אים פאלטען וויי־טער נאגגגע הייפגגן נור דערר הוففגגג גגקלייגגר־טער פערזאגגגן. דיא זוך פאר דעם אויל אנגעואמ־מעלטע האטטטען, אום מאנגגל אן גגגגגגערדען מיט־טעלן, אבגגגעזוגגן, מאנכמאל מיט גגגגאלט עגגט־פפגגגג ווערדען מוففטטען, אום דאס אויל צו פפר־גגאففטטען. האט גגן פאר גגגגגגטטערן הערר דר. אי־וזדאר ק ר ו ו ס דע מעדיער (נאטטע דער אינגגי־

געשכטע דער נייערען צייט.

(47־טע פארזעטצונג.)

אינזערעס האטטען דיא פיריגערען אזוזרע אי־מען נערייסעט אונד אויף דען קריעגסשיפלאטען געטוגן. פיריס ש ו ו א ר צ ע נ ב ע ר נ מיט דען אסטער־ווייכען, נאדיען, ווייטשמעקענדען אונד מארגערן נאהם וזינג שפללינגען פאן בין צום מיטטעל־מיר, ב ל י נ ב ר מיט ווייגען פייסטען אבער אונד ו ו ע ל־ל י נ ס אָ ן מיט אנגלאנדערן, האנגאוואריען, בריטי־שווייגערן אז. ז. וו. שנאנדען אין דען גיעדעראנדען בין אן דיא נאדיזעע הין, אונד הייר וואללטע דיעסמאל דער ענטשייידענדע קאמפף שטאטטפינדען. דיא רוססען וואהרען נאך ניכט דעראנגעריקקט, דיא אללטען ווייטשען יעגען ביידען הויפטארטעגען איינריקקען.

נ אם אָ ל ע אָ ן וואר שנעל אנס שלאססען, ווי־עיסט מיט ווייגער נאכצען מאכט נגגען בלוכער צו ריקקען, אום דיעזען, דיא ער האففسען, צו פערניכטען, אונד דאנן עס מיט שוואדצענגעגע אויפגעגעהמען.

אם 11. יוני ריקקטע ער פאן פארזו אויס דייא מאנע דארוף שטאנד ער פאסט אנגעוויכסס דער פיינדע. דא ערדעטע ער דיינע מרוففسען אין אלטעע, הינטייסענדער ווייזע אלזא אן: „אללאהען הייטע אויס דער אחדעטמאנ פאן מארגענגא אונד פריעדלאנד. דער צייטיאל דאס שיקק, זאל אייאאפ אנטשייד. דאמאלס דיא אפפערס, וואהרע ווייר צו נאففسטמחוי. ווייר לייפסטען דיא פירסטען אויף אוזרען שהאגען, דיא ענטצאנד דיא אינגאבהאנגנליכע פאנק־דייכס בערראהען. דיא אינזינגנגע! דיא אונד ווייר, ווייר

דער שטאמבוים דער פאמיליע סופר.

II.

דעם פאן איגם אין פאדלעטצער פרייטאגגוממער בעשפראכענען „ס פ ר ח ו ט ה מ ש נ ר ש" דעם בערעגסאזער ראבבינערם הה"ג ר' שלמה סופר נ"י ענטגעהמען ווייר פאלגענדע ביאגראפישע דאטען איבער דאס טהאטענרייכע לעבען דעם אינשטערב לוכען התם סופר זצ"ל:

דער פאטער דעם ה"ם צהלטע צו דען פראמסטען אונד גלעהרטעסטען ווען ווינער צייט אין פראנקפורט אם מאין, ער הויעס רבי שמואל סופר אונד ווער דער ענקעל דעם אינטער דעם נאמען „ר' ש מ ו א ל ר' ח י י ם י ש ע י ם" בעקאנגטען אינסבי אלינען ראבבינערם פאן פראנקפורט. דיעער קאם דאהין אויס קראקוא, אונד דיא געשיכטע זיינעם ראבבינאטס איז אינע האכטערקווידרדיגע.

„ר' שמואל ר' חיים ישעי'ם" ווער אבער־שמש אין דער דאמאלס צו קראקוא בעשטאנדענען חברה „שומרים לבוקר." ווינער הייסבעשאפטיגונג נאך ווער ער יעדער קינדער־לעהרער, אבער נאנץ אינפאך נעוואנט „מלמד." צו דיעזער צייט ווארדע דער ראבבינאטסאמטען אין פראנקפורט דורך דאס אבלעבען דעם ראבבינערס וואמאנס. לעצטערער הינטערלעם דריא פערוויטוועלטע, זעהר שווערע תלמידישע פראגען מיט דער טעסטאמענטס־בעשטימונג, דאס דערינגע, דער דיעזע פראגען בעאנטוואהרטען ווארדע. דיינע נאכפאלגער שאפט אנצוהרטען ווארדע ווייא.

דיא פראנקפורטער איד, נעמיינדע עגטזאנד־טע גון דריא תלמידי חכמים גדול דתורה, אים דער אבינען בעשטיממונג נעמאכט אינען ראבבינער אינפגינדיג צו מאכען. דיעזע קאמען נאך קראקוא, וועלכעם פעלע הערפאראגענדע תלמיד־געלעהרטע אונד וואהרדען אם מאגע אידרער אנ־קנפפ אין דאס הייז אינעם נעמיינדעפאטרשטערס געלאדען. דיא נעראדע אינע ברית מילה שטאטפאנד. אין קנאבע, דער ברודער דעם נינעבאהנען הערלט אים דעם פעסטלכען אנלאסס אינע דרשה. אים פערלייפט וועהרבער ער אהנע פאן דער אינאבע דער פראנקפורטער אבגעזאנדטען עטיאם צו אהנען — דיא דריא פאם פראנקפורטער ראבבינער הינטערלאסענען פראגען בעאנט־וואהרטעט.

דיא דריא פרעמדען גאסטע פראגטען נאנין פערבליפפ. ביא וועם דער קנאבע לערנע אונד מאן צייגטע אהנען אויף אינען אין אינעם וועגעל זוצעגערדען מאגן. עס ווארד דער מלמד „ר' שמואל ר' חיים ישעי'ם" דיעזעם טהוגען דיא דריא מאגנער דאס פראנקפורטער ראבבינאט אן. וועלכעם ער יעדאך אין דינער שרכטען אינפאכהייט מיט דען וואהרטען אבלעהרגטע. „אך האבע קיינע צייט צו זאלכעם צייטרייבענדען אפטע. דא איך מיט דע הינדערן לעבענען מוסס." אללעם ביטטען, ווארד פערגעבענס אונד דיא נעוואגטען ווייטען אינפערדיי־טעטער דינגע אב. באלד דאיינ דאס אינע שווערע פראגע. יט איבער דען מלמד אונד ער טהאט דאס געלעבע. דאס פראנקפורטער ראבבינאט אנצו־נעהמען, ווענן אהן נאטט נעווער ווערדען לאסטע, נעמיינדע אין אין דער אנדערן אלס ראבבינער אין.

דיא מוטטער דעם ה"ם זצ"ל ווארד — ווענן אהרער פאטט בייטפעלאזען ווארהלטהאטיגקייט אונד פראמטמיגקייט — אללגעמיין „זיגל צדקה" גענאנגט.

אן אינעם פרייטאג נעגען אבענד (ז' תשרי תכ"ג) נעבאר דיא אים דיעבקנטען מאנאטע אין־דער שווענגערשאפט אינען קנאבען, דער מ ש ח נאך דיינעם אנקעל, דעם אמטטערראבער דיין, ר' משה פראנקפורט בענאנגט וואהרדע. דיא מוטטער דעם, אלס דיא דיא געבורט הערגאנגהען פרלטע, דען ראבבינער ביטטען, מאן מאגע אין דער סינא־גאגע מיט קבלת שבת בין צור פראנקטען ענט־בינדונג וואהרען, דאמיט דורך דיא דער סאבבאטה נים ענטווייהט ווארדע. דעם געשאה איר.

עשיא פיר אחדע אלס, דאס דער קנאבע בעטרייבט צו דיינעם פאטער. דעם ער אינע פראגע פאדלעגטע, ווענן וועלכער אינען זיין דעהרער גע־שטראפט האטטע. „דער רבי — ערצאהלטע דאס קינד — דישטעטע מיר דען פסוק „יפה עפר מן האדמה" (בראשית) מיט דען וואהרטען „ער האט גענאמטען ערד פאן דער ערד." דא פראגטע איך אהן, וואס דא דער פסוק איינגטרייך זאגען וויל. דא מאן דאך ערדע נור פאן דער ערדע נימטט? דעסהאלב וואהרדע „יך געשטראפט אונד האבע מין ווייטער קיינע אנטוואהרט אויף מיינע פראגע."

דער פאטער שטיגטע נכט וועגע איבער דיא פראגע דעם קינדעס. דיא אין דער טהאט פאן „ש"צור שטעללע אויפגעוואכען ווארד. אונד פאסטע דען ענשלוסס, ערבסט זיין קינד צו אונטערוויזען. דאס טהאט ער דערנאך אונד צו 6 יאהרען האטטע דער קנאבע בעריייט אללע דיני ברכות גרינדליך גלעהרנט, אונד דא ער מערקטע, דאסס בייא צוקו־קער נעגייפעלט ווארדע, אב דאר־בער אינע ברכה צו שפרעכען דייא אדער נכט. פערצעהרט ער דיעזע זיסגרוס, ווערבער ער — ווייא אללע קינ־דער — הולדיגטע, נעמאלס. אהנע נאך עטוואס דאצו צו גנעיגען, ווארבער ברכה נעשפראכען ווארדען קאן. דיעזען געבייט בעפאלגטע ער איך שפאטער זיין גאנצעס לעבען הינדורך.

הומאריסטישעס.

דער הייראטען וולל, מיט זיך, בעפאר ער זיך ענטשליעסט, דיא פאלגענדען פראגען פאדלעגען: קאנגסט דיא אויף אינע מאהלצייט זעלבסט דאגן גדולדיג וואהרען, ווענן דיא דרינגענד צו טהון האסט:

קאנגסט דיא ווידערשפרוך ערטראגען, ווענן דיא ווייסט דאס דיא לעבען האסט?

קאנגסט דיא אין קנד אויף דען אדם נעהמען, ווענן עס שרייט?

קאנגסט דיא הייטער זיין, ווענן וואשאנ אזט?

קאנגסט דיא דיך מיט דעם פאדרעטצטען ווארט בעגעגנען, וואס דעצטצט נעדאכט אממער דינער פרייא.)

קאנגסט דיא דיעזע פראגען מיט יא בעאנט־וואהרטען דאגן הייראטען — אבער וואהרט.

דער ראגאר (רעגאלינפאכטער) פאן מאקע־ווטצע, דעם דיעזע לאפעטשטשע, אזט גלייכצייטיג ראש דכהל דער בעלי בתים זיינער נעמיינדע, אויף יעלבע ווארדע ער נכט ווענע שטארק אזט, צו דיינעם אינגלקקע אזט ער. טראגטע דיינעם אימפא־זאנטען באדטעם אין אינגעהייערע עם הארין וואס אבריגענס קיין אינגלקק וארע. ווענן ער זיך נכט אובעראלל אים ערדען פריי דען אנשיין אינעם לטן נעכען מאכטע. פאר מורצעם פראגטע מאן הערר־לאפטשטשע „אהרענד ער זיך אים דעם מארקטע צו סטראסבא בעפאנד. וואס פיר בערי תפילות אונד וואס פיר בעל תוקע דא דר יסון אין מאקעווטע צע וואהרענד דער ימים נ ראס האטטען. „בא" זאגטע ר־ליפע פאדרעגדם, דיא בעל תפילות האבען מיין מע שה (עטראגרך) גערעאוגט, דער בעל תוקע אבער, דער וואר א גראסער גראבער יונג (אינוויסענד), נטעמאל א תקיעה אט ער געוויסטט צו בלאזען בין מאטענס נישט פאדגזאגט."

. . . . . ב ל י ב ע ה א נ ר א ר ב י ם.

יאנטל טראך האטטע אין באוים וויב, דאס מיט אזם אפט אין שטרייט גערעטטע. אינמאל שרוג זיא אזהן זאגאר אממערדיך אינס געזיכט. דאסס ער דאראן וואבעגלאגט צו טראגטן האטטע. אלס דער אמטע טראך נאך דיעזער הייזלכען סצענע מיט גע־שווללעגעס. פערבינדונגס געוויכט צו מנחה אין דיא שול קאם. פראגטע אזהן זיין פריינד פלאטשלאפפ נאגין אויסער זיך. „אנטל" וואס אזט דאס? „נכטס, ענטגעגנעט אנטל בעשטייטענגר, „דאס אזט דיא דאראבייט מיינער פרייא?"

פרייטאג פאלליעטאן.

וואנדערבארע שיקאלע.

(אדער נאך 10 יאהרען).

(11-טע פארטזעצונג.)

וואס דען אינהאלט מיינעס פריהערן לעבענס אויסמאכ־טע, איהר ווייסעט עס. איך לאג דעם שטריאמס אינזעריר נעהמיילנטען לעהרע, דער פארשונג אין דעם נאטטליכען נעזעטצע אב, איך דיינטע אינד לעהרטע — דאס פיללטע מיין לעבען אויס, ביז יענע שרעקליכע פערבאנגנג אונד פלוטט הערוינבראך. בריטענדען הערצנס פערלייס איך דיעזעס לאנד. דאך עדסט דייטסן וואללטע איך ערפאהר־רען, וואס מיר שפאנען נעזעטצן, איך צאג דורך פראנק־ריך אינבראלל אויף מיינעם וועגע פאנד איך אונזערע בי־דער אין אינע עטרטיקקענדע אינוויסענהייט אונד דאה־הייט פערוונקען. אך, וויא וואר עס אנדערס אין אונזערס שפאנען נעזעטצן! . . . אין ווידפאנקרייך פראפ איך שאן פיעלע אונזערע פלייכסרינגע, אבער נאך אירדשען וויא הייר־הין אינר דאהיים. נאך דאסצען זיך נור וויינינג אנגאסס נעמאכט. איך פערוונכט אן אינינען אדשען פאראנגע צו האלטען, אבער ענטזיעדע נעשטאטטעטען עס דיא אבבי־נער נכט, אדער דיא לייטע פערשטאנדען מיך נכט, אינד איך מוסטע דען ווינדערשאאב ווייטער זעצען. דאבייא וואר בייא אירדם נאטטעטרעטנסטע אינע אויסטרארענגע־ליכע אונארדנונג אינגעריסטען, איהרע אויסטראבע דער הייליגען שפראכע, אינע מעגנע דער ווייטרעסטען אינפע־שאנדליכסטען נעבעטע, דיא וויא הייגינגעצאגגנ, וואהרן וויא נכט נעהאדטען. דאנן דיא אינרוהיג, דאס נעשוואטצ — אללעס דינס שטעטס דען אן נאנין אנדערע דינגע גע־וואהנטען שאנגער זא אב. דאסס אללער אדטע, וויא זיך אינע יענינגענדע אנצאהל שאנגישער אונד אפרינגיטשער פרליכסלינגע צוזאמטענגאנד, דיעזע אינע נעמיינדע מיר זיך בוללעטען מיט אדרעם אינגענען נאטטעטרינגסטע אונד אינגענען אנשאדטען. דיעם פערדאסס דיא בעטטעהענדע נעמיינדע ווידער אללצוהער, אונד זא זאה איך מיט בישטע־דעם שטעיגן אינע שפאלטונג צווישען דען קינדערן אינעם שאפטעס עגטשטעהען, וויא דיא נאסטר צווישען גליי־דערן פ ר ש י ד ע נ ע ר הערגינאנגן נכט זיין קאנן; אים בעטטען אללע מיטר מאן זיך נאנצריך, אונד אן פרדאיינגנג, פרשוואגערונג אונד דינל. וואר נכט צו דענקען, דיא אינדיגען פרוגען דען פעהלער דעם שפאלצעס, דער אבשאפטטנדען קאדטע דאפאן; יענע דען פעהלער, אין צו אהדער ווייטע דיא אינגלקקליך אי־דענדען פאן אידרער פחדיע נעווייטען צו האבען! . . .

דיא בעמאכטגנג אללעס דעסטען מאכטע מיך יעהר אינגלקקליך, דענן איך זאה דיא ווייקונג אייף יאהרהונדע־טע הינגאיס, אין דיעזער ווייטע שפיאר איך מיך דען אינג־דענן נגנגאנבער אים — אונד דאס נעפפרעטעטע מיר אייך פיעלע פאן איהנען.

איינגם מאנעס וויא דיעטע איך דען שהאדען פאן נטסטע צו. עס וואר אין דייקקענדער, שווידער מאג. דיא לאנדשפראסטע לאג וויא אין פערדעס, אונד איך דעלכסס שליך לאנגזאם דעם נאסטען וואללע עגטגענגען, דער זיך נאך מיללגנוויס צווישען מיר אונד מיינעם ציעלע דעהנטע. דיא נערפאסטע קידלע פאגד איך אייך אין דעם וואללע נכט. דען שפאטט דעם עקקווייקקענדען שפאטטגנס האטטע דיא מאדדע (קיעפערבוים) דיא רוטט מיט עשטיקקענדע הארצרוטט נעפיללט. ענדליך האטטע איך מיך אויף, איך וואר אין נטסטע עוויגדטעם. דענן עס וואר שאן דער יטסטאג צו דעם „אבכאטה דער בוסטע" (שבת תשובה) נעקאמטען, אונד אן דיעזעס וואר איך בערייטען. אים דער קלינגען נעמיינדע, דיא זיך אין נטסטע זיס יאהרגס־טיכס נעבוילדעט, איינען פרדאגד צו הלטען. אין איינעם שפאדטגען וואר איך אבער דורך אינע ווידר שווידינג פרא־נע אויס דעם עגטגעגעטצע, דיא מיר אין שפאגשער ווידר. דער מיך דעסהאלב דאולבטס עוויגדטעס האטטע, פאנגע־דענס, אנדערטהאלב מאנע אויסגדהאלטען. נון מוסטע איך אילען, אים רכטצייטיג אין נטסטע אינצוגדעטטען, שאן באנגטע איך. דיא שפאדטס נכט מעדר עדדיכען צו קאנגען, דענן איך וואר בעריטס יעהר מידע. דער וועג פיהרטע אים אינען הינטל הערום. זא דאסס ער נאר נכט צו איבע־יעהען וואר. פלאטצליך הארטע איך הולדערדיג. עס וואדען פיינגעשטטען, דיא מיט דעם שדייא דער פערצייטלונג

ווייר בעריכטעטען — דען פארצוג. דאס דעסטען אנשאפענג זיך פעל בילליגער שטעללט אונד איך ווייס פראקטישער איז. נעגען דאס מאנגל־ביר־שע געוועהר איז דאס שולהאפישע אים 7 פל. פער שטוקק בילליגער, וואס איין געוואממט־ערשפארנים פאן 10% מיללאנען בעדייטעט. מיט דעם שולהאפישען דעפעטר־געוועהר קאנען דיא אין דעם מאנאטע בעפינדליכען צעהן לאדונגען בינגען 6 סע־קונדען אבגעגעבען אונד בינגען איינער מינוטע פערצוג שיסס אבגעפייערט ווערדען.

פערלאָזונגען.

דער סערבע נולאזע.

בייא דער אם 15. ד. מ. פארגענאמענען צייהונג דיע־זער לאזע וואורדען דיא נאכשטעהענדען סעריען געצאגען: 710 984 אונד 4076. דער הויפטטרעפער מיט 100.000 פראנקס פעל אויף ס׳ 710 נו׳ 17, דער 2־טע טרעפער מיט 10000 פראנקס אויף ס׳ 4076 נו׳ 14 אונד דער 3־טע טרעפער מיט 4000 פראנקס אויף ס׳ 710 נו׳ 47. יע 1000 פראנקס ס׳ 984 נו׳ 50 אונד ס׳ 4076 נו׳ 20.

וויר ערלויבען אונזערע געעהרטען פרעונדע־ראנטען אונד פרייגדע, זיך מיט איהרען בישריפטען דירעקט אז אונזערע רעדאקציאן צו ווענדען.

אויך בישטען ווייר דיא אדרעסס הייזליך וויא פאלגט אנצוגעבען:

יידישע פעסטער צייטונג

האכשטראסע נומער 1. בודאפעסט.

Jüdische Pester Zeitung

Hochstrasse Nr. 1, Budapest.

נייא אינטערעסענטע פראנומעראנטען ערהאל־טען דיא שאן ערשיענענען טהיילע דער

געשיכטע דער נייערען צייט

אבגעזענדעט.

געשעפטסבעריכט

פאם בודאפעסטער־לעאפאלדימארקט.

דיעזער וועגען דער כאלערא פערשאבען גע־וועזענע אינד רענגאך אבגעהאלטענע מארקט אזט גין בעגעגעט, אינד דאס געשאפטליכע ערגעבנים דעסזעלבען אזט קיין אלדזענדאפעס. דיא אזמ־זאטצע אין לאנדעספרודוקטען זינד קיים נעגענגעס. ווערטה אינד עס וויארדע גיין גראפערעס געשאפט אלס זאגסט געוויהנליך ערצעלט, נור אין דער מאנופאקטור־בראנשע הערשטע לעבהאפטער פערקעהר.

שאפוואללע. דער מארק וואר שווארך בעזוכט. דיא פייזע ווארען: מיטטעל אינשיר צ 90 — 97 נולדען, ראשאנצער, פרימא זאמטע־וואללע צו 90—92 נול., דעמטא מיטטעלנוטע צו 85 — 86 נולד. מישקאלצער מיטטעלנוט וואללע צו 77—78 נולד. העוועטער מיטטעל 87—82 נולד. העוועטער פרימא 86 —87 נולד. באראנעי, פרימא 72 מיטטערנוטע 68—70 נולד. סלוואנישע מיטטערנוט 62 נול., אונד נעבירגס־צינאיא זאמטעריוואללע צו 64 — 65 נולד. (אללעס פער 56 קילא).

שאפפערלע. אם מארקטע וואורדען צוקא 30000 שטיק פרישעלנדער פאטען פערקויפט. אונד צוואר: דייטשיואללינע צו 1.60 — 2.60 נול. פער אאמר. — פערבישע אונד בולגאריישע 95—102 נולד. פער 100 קילא. באסנישע אונד קראאטישע 62—65. נולדען, טורקישע אונד מאצאדאנישע 54—56 נולד. פער 100 קילא. (אללעס פער 2% דאבאטט.)

לאמפפעללע. לייכטע 30—40 נול. שאפאש צו 75 — 85 נולד. פער 102 שטיק

נייפפעללע. טורקישע צו 48—54 נולדען, באסנישע אונד קראאטישע 105 — 106 נולד׳ פער 100 קילא אב 2 פערצענט.

כיטצפעללע 120—123 נולדען פער 102 קילא.

לעדער. נעפאקטעס ספזולדעדער פאן 26—32 ק. 166—168 נולד. אינמאל פערזעטצט פערצען פאן 10—15 קילא, 166—170 נולד. צווייטמאל פערזעטצט פערצען 16—18 קילא 165—167 נולד. אונד דריטמאל פערזעטצט פערצען 19—22 קילא 168—170 נולד. בייפפער פערצען 25—28 קילא פאן 150 — 154 נולדען — אבער־לעדער: קוה־הייטע נענארבטע 5—6½ קילא 235—255 נולד. נעצאגט ע 7—9 קילא 195—215 נולד.

כארב־פעללע, נענערבטע 6—7 קילא 385—400 נולד. בריוטע 10—12 קילא 445—453 נולד.

הייטע, פער — קלא טראקענע אונגאריש אכסן: הייטע 20—20.50 נולדען פער 95 קילא. — דעטטא קוה־הייטע — קילא צו 31—32 נולד. אאסחיטע אאר —9 — 10 נול. פיטטרענע 10—15 נול. פער אאר. כאלבפעללע 188—190 נולד.

צוויטשקען. באסנישע צו 17,24—17.86 נול. פער בישע צו 10.72—16.96 נולד.

צוויטשקען־מוס (לעקוואר). סלאוואנישע 14.— —14.25 נול. נאנאטער —15. נולדען.

האנג. נעלישטעטער —23. נול. וואכסאנג—.

יאבס 125—126 נולדען.

קנאפפערן, 8—18 נולד.

קלעזוואמען, אונגאריש 48—52 נול.

ראטהלר, —.50—52 נולד.

נוסס 22 נולדען.

פאפריקא פיינע פרעאריטע 80—90 נולדען.

ווייגשטיין 55—84 נולד. יעד נאך קוואלישאט.

שפיריטוס. נייע מעטראדע. אים קלייגען —26 נול. אים נאפאטן (25.5. אללע מעטראדע 29—29.50 נול. אללעס פער 10000 דיטער־פרעצענט.

בענאנגט וואר. נון מוסט אבער דער קאפיראן פאטשא אינס מעער שטעכען. אים דיא פלאפפטע אנוטיפירען אונד וואר נעגעזאגנען. זייגע טולפען נעראדע אים אנטערעס־פאנפטסטען צוטשאנדע אים שטיכע צו לאסטען.

אן דעמזעלבען אבענד, דא דער סולטאן אין שקוטארי אנראנגט, קאם איינער זייגער נאטשנער מיט דער ערפרי־ליכען נאכריכט צו איהם, דאסס „בעלגראד", „נעאפטר", „מאריא" אונד „קראמאנדשאהאן" (זא דיא נאמען דער פערשידענען קונאפטען) מאנען ערבייהען ווערדען.

דו עפעל אינזיהט בעריישעט דאס דעם וועגיר. ער ווירד איהרעם ערבליק נ נכט בייזאהנען קאנען! וויא ווינשט ער. דאס איין אונגלנסגינער ווייר דיא פלאפפטע נאך איינינע מאנט צוריקקזוראנגען צוואנגנ.

וואס דער ווייר איהם נכט צו רייבען מהאם. דאצו נאב דאס פעסט דעם סולטאנס נעלעגענהייט. דער פיר דען נאכסטען טאג בעשטיממטע רוהטאג נעשפאפפענע דעם קאפוראן פאשא, נאך זיינעם נוטש צוריקקצוקעהרען. וויא אין זיינעם אמטסראאלאטטע צו בענגען דעם הערבסטעס זיינע וואונדערטורפען בלוהען.

דער קאפוראן פאשא וואר עטשיקקט דורך אלל־דיא פאכט.

אלל דיא טולפען האטטע ער דעם סולטאן צוגע־דאכט, וואפיר ער פערדיינט דיא פרייוואלטונג עניפטענס, דער דייכטטען פראוויזיון, ערהאלטען ווירד. דעפהאלב בע־פאהל ער קאפטבארע פיגעטיישע נעפאסטע צו ברינגען, אין ווילכע ער דיא בהמען אזמטע דער קאפיראן פאשא אינס מעער שטעכען. אים דיא פלאפפטע אנטוטהרען אונד וואר נעגעזאגנען. זייגע טולפען נעראדע אים אנטערעס־פאנפטסטען צוטשאנדע אים שטיכע צו לאסטען.

אן דעמזעלבען אבענד, דא דער סולטאן אין שקוטארי אנראנגט, קאם איינער זייגער נאטשנער מיט דער ערפרי־ליכען נאכריכט צו איהם, דאסס „בעלגראד", „נעאפטר", „מאריא" אונד „קראמאנדשאהאן" (זא דיא נאמען דער פערשידענען קונאפטען) מאנען ערבייהען ווערדען.

דו עפעל אינזיהט בעריישעט דאס דעם וועגיר. ער ווירד איהרעם ערבליק נ נכט בייזאהנען קאנען! וויא ווינשט ער. דאס איין אונגלנסגינער ווייר דיא פלאפפטע נאך איינינע מאנט צוריקקזוראנגען צוואנגנ.

וואס דער ווייר איהם נכט צו רייבען מהאם. דאצו נאב דאס פעסט דעם סולטאנס נעלעגענהייט. דער פיר דען נאכסטען טאג בעשטיממטע רוהטאג נעשפאפפענע דעם קאפוראן פאשא, נאך זיינעם נוטש צוריקקצוקעהרען. וויא אין זיינעם אמטסראאלאטטע צו בענגען דעם הערבסטעס זיינע וואונדערטורפען בלוהען.

דער קאפוראן פאשא וואר עטשיקקט דורך אלל־דיא פאכט.

אלל דיא טולפען האטטע ער דעם סולטאן צוגע־דאכט, וואפיר ער פערדיינט דיא פרייוואלטונג עניפטענס, דער דייכטטען פראוויזיון, ערהאלטען ווירד. דעפהאלב בע־פאהל ער קאפטבארע פיגעטיישע נעפאסטע צו ברינגען, אין וועלכע ער דיא בהמען אזמטע דער קאפיראן פאשא נייפט מיט דען האנדען טיפע אין דאס פיכטע ערדריך, דאמיט דיא צווייעבערן יא קיינען שארען עליידען זאללען.

אלס ער נון דאס בייא דען טולפען מיט בעשטיטע־טען האנדען קעטעט, קאם איין באפאנדטיר אטה נמלא ז אויף איהן צוגעראנגט אונד אהנע צו וואהשען, מיט ער בייא איהם אנגלאנגט איטט, בעגינגט ער בעריישט פאן ווייטטט צו שרייען:

„הערר! ערהבעגע דיך ראש, דענן אין שאמבור איטט דיא עמפאיינג אייסגעבראכען."

„עגעטריטט מיר מיינע טولפען נכט. דוממקאפ! ווייהסט דיא דענן נכט, דאסס דיא מיר איינע בייגאהע צערטעטען האטטט?"

„א הערר! דיא טولפע ערבליהט יערעם יאהר פאן נייטט. וויגן מאן אבער דען מנטשען צערטייטט, זא ע־הטעט ער זיך נכט מעהר, יאא אללאה! אייולע. אנטט קעהרען דיא עטפאיר וואהרענד דער צייט דאס אינטע־מטע צו אבערטט?"

לאנגזאם אונד בעדאכטט ערהאב זיך דאפיראן פאשא אונד שפראך:

„וואס זאגטט דיא דא, מיין זאהן?"

„דיא בעוואהנער פאן שאמבור האבען זיך עמ־פאהט," ערווידערטע דער באשע.

(פאר־טעטצונג פאלגט.)

שלייאייזן, באנאטער 1886 ער צו 32 — 35 נולד. פילאדיאר צו 36 נולד.

עכטער טרעבער. 32—36 נולדען.

טרעבער־דורכצוג 19—22 נולד.

לאנגר־בראנגטייזן וואר שטארק בענעהטט פרייזע צו 25 נולד.

קאנגאם אונגאריטע אלטע וואארע צו 80—90 נול. יע נאך קוואליטאט.

באראיטשטקא (וואסהרדער־בראנגטייזן) צו 28 נולד. — (אללעס פער הונדערטליטער.)

בעטטפעדערן עולטטען בייא פאטען בוי 100 נולד. 2—3 נולד. בייא פאטען פאן 100—140 נולד. 5 נול. פער מעטצ׳ אינגען ריקגאנג.

האנט אינגענכעלטער צו 27—32 נולד. לאנגער נעהנכעלטער 42—60 נולד. בעטטעל 45—27 נול. שטינן 57 — 110 נולד. אונד ווענג 11 — 12 נולד. (אללעס פער 100 קילא.)

דיא אינגרינגן דיעזר נכט אנגעהטרטען האנדעלס־ארטיקעל וואארן בעטייטט אין אינזערעם מאגאנבלאטטע אמטט פייזען פערצענגט.

יייי צ ע ן־געשאפט וואר פאלגנדס פעין מאס׳נ צו מארקטע נעבראכט. דיא קוטיריטט וואר בעטער, 20000 מעטצ׳ וואארען פערקויפט.

יייי צ ע ן. הייזס. 100 מעטצ׳ 81,2 קילאגראמט 88 נולד. — 200 מעטצ׳צענט 81 קילא 8,80 נולדען. 100 מעטצ׳־צענטנער 81.5 קילא. 8.75 נולדען.— 200 מטצ׳ 82 ב. 8.80 נול. — 200 מטצ׳ 76.3 קילא 8.45 נולדען. מעטצ׳־באראן 100 מעטצ׳צענ. 80 קילא 8.65 נולד— ב א מ ש ק ע ר 1300 מעטצ׳־צענ 77.4 קילא 8 65 נול.— אבגר־שטוט 100 מעטצ׳צענ׳ 81.7 קילא. 8.70 נולדען נאדראוגנגראישער 100 מעטצ׳צ׳ 77.5 קילא 8,45 נולדען (אללעס פער 3 מאנאטט.)

ראזן 6,20 — 6.55 נול.

נערסטע, טטטטער־וואארע —,6 —8,65 נולד.

קוקוריזע —.6,10—6 נולד

האפער. —,6 — 6,25 נול. פער כאפטע.

דיא אמטליכען נעטטיירטע נאטטיונען דער הייזינגען כאלדאללע זינד: וויייצען:

קוואל.		טהיים: fl. kr.	פעטטער־באדען: fl. kr.	נאדראוגנגאר.: fl. kr.
77	קילא	8.20—8.30	8.15—8.05	8.15—8.25
78	„	8.35—8.40	8.30—8.35	8.25—8.30
79	„	8.45—8.50	8.40—8.50	8.35—8.40
80	„	8.55—8.60	8.50 - 8.55	8.45—8.50
81	„	8.60—8.70	8.55—8.60	8.50—8.55

טערמינע־געשעפט. וויייצען פער פרוהיאר 8.81 - 8.85 נולד. האפער פער פרוהיאר 6.49 — 6.51 נול. קוקוריזע פער מאיייטנ 1887, 6.04—6.05 נולד.

פרעסבורגער שראכטפעהמארקט. דער אויפטריב אויף דעם פרעסבורגער פעהמארקט פאם 16. ד. מ. בעפיעל 1637 שטיק. דאפאן וואארן 1206 אונגאריטע, 122 דייטטטע אונד — נאליציטע. דיא פייזע וואארן: אונגאריטע 52.— 62,50 נולד. דייטטטע 56 — 60. נולד— אונד נאריציטע — נול. (אללעס פער 100 קילא.)

יייי נ ע ר פ ר יי ז ע

שפיריטוס —25—25.25 נולד. פער 10000 לטטע־פערצענט.

יייי נ ע ר שראכטפעהמארקט. דער אויפטריב אויף דעם וויינער שלאכטפעהמארקט אם 16־טן ד. מ. בעפיעל 2205 שטיק. דאפאן וואארן 966 אונגאריטע. 574 פאלנישע אונד 665 דייטטטע. דיא פרייזע טטטטלטען זיך פער 100 קילאגראמט: אונגאריטע מאסט־אכטען 52 — 63. נולד. פאלנישע 48. — 60, נולד. אונד דייטטטע —50.— 63 נולד.

הערויסגעבער א. פערא־נטוואר־טליכער רעדאקטאר

מ. סאבאלטטי.

אנצייגע.

דאס בוך „חוט המשולש" איזט בייא דעם פערפאסטער

S. SCHREIBER

Oberrabbiner in Beregszász.

פער 40 קר., פראנקא פער 45 קר. צו ערהאלטען.

Eigenthümer Witwe M. REIS. Herausgeber und verantwortlicher Redacteur: M. SZABOLCSI. Budapest, Druck von Sam. Markus, Andrássystrasse Nr. 13.

איכערראשונג פיר דאמען!

איינע שייזנער שוקק

אומהאנגטיכער

פיר הערבסט אונד ווינטער

אויס פינסטער בערלינער וואָללע

מיט פראנזען.

פאללקאמענע, אין אללען עדענקליכען מאדעפאבען, אלס: נויא, בריון, שווארץ, ראָסה, בלויא, ווייס, שאָקשיש, טיוקיש, עטצ. ווערדען ווענען הייטיגע דער לאדאלע אים נור **fl. 1.10** פיר שוקק פיקוויסס אונד מיסעלסס נאכנאהמע פיר־ענדעש דורך:

Waarenhaus „zur Monarchie“,

Wien, III., Hintere Zollamtsstrasse Nr. 9.

נב. ווענן מעהרערע מיטער אויף איינמאל בעשטעללט ווערדען, אָדער מאן פאדאָ פיר שוק אויף נור ווי־ניגע קרייצער.

ניישטיינס פערצוקקערטע בלוטרייניגונגס־פיללען.

אללען אהנליכען פאבאבאשען אין ערזע בע־צייכונג אפרצוצעהען, ווער ווענ פיללען פריי אָדער אללען שאדליכען סובסטאנצען: מיט גראָסעס ערפאָלג אנגעוענדעש ביי קראנקהייטען דער אוגען, ווערלייבאנגען, דער לוגס אבסיהעד, בלוטווינגען, קיין הולשטער אוגס נעסטעער אונד דאביי אללען אנשאדליכען אים.

פעיטשאָפפינגען

צו בעקאָפפען, דיא גנייסס קוילללן דער מיסעען קראנקהייטען, דער פערצוקקערטען אָדעס ווענען וויר־דען דיא ערלבסס אָדער קינדערן נערוע גנאָמעס. דיא פיללען ווערדען אין ווער עהרנגעדעס) צוגעגיסס דעם האָדאָטהעס פראָפעסאָר פיטהא אייגנעוייגנגס־אָרגאנע אונד אין אנדערע אפטהעקען אין אללע לאנדען אין שאכטעל, 15 פיללען אנטהאלטענד, לאָסטעס 15 קר.; אייגע ראָדלע, דיא 8 שאכטעלן, דעמנאָך 120 פיללען אנטהאלטענד, קאָס־טעס נור 1 פל. אָ. וו.

וואָרנונג! יעדע שאכטעל, אויף דער דיא פירמא: אאטהעקע *„zum heiligen Leopold“* נעבסט שווארצ־אונד דיא אויף דער ווקקייטיגע אנזעהרע שווארצע מארקע נעבסט מאנגל, אויס אין מאלסיפיקאט־פאָרדעסען אונד דאס פיזבלקעס נעוואהרט ווערד.

עס אויס נעניא צו בעמאכען, דאס מאן נעבסט אין שיעכטעס, נאָר קייגען קראָלל אאטענדעס, יא נע־ראדעזו שארלוטעס פראָאאאס עיזאאדעס. מאן פיר־לאנגע אויסדרוקקליכ נייסטיגס קרייאאנגעס־פיללען דיעזע ווערדען אויס דעם אויסשלאג אונד דער נעבראוכסאנ־ווייזונג מיט דער אונשעדעיזיס „פיללען נייסטיגס אאא מטעקעד“ פערזעהען.

הויפט־דעפאָט אין ווען: פ. נייסטיגס אאטהעקע *„zum heil. Leopold“*, שטאדט עקקע דער פראנזען אונד שפיעלגראָבעס. דעפאָט אין בודאָאעסט אלטע פ. מאדאָ. אאטהעמעד

Ph. Neustein's Apotheke

„zum heil. Leopold.“

Wien, I., Ecke Planken- u. Spiegelgasse.

Budapest: Josef v. Török, Apotheker.

ציעהונג שאן נאכסטן מאנאט.

Kinesem-Lose

קינטשעם־לאָזע

fl. 10 לאָזע נור **11 | alfl.**

הויפטטרעפפער באר

50.000

גולדען.

10.000 fl., 5000 fl. אבציגלוך 20%.

4788 געוועדטרעפפער.

קונשטשע לאָזע ווערד צו בעציהען דורך דאס לאָטטעריע־בוריאָ דעס אונגאַרישען זשאקקעי־קלוב: בודאָאעסט, וואיצנער־גאססע 6.

Jockey-Club: Budapest, Waitznerg. 6.

בר. אלטשטאדטער פאָניקסגייסט

ערפראכטעס פארצינליכעס מישטער גנעגען

גיכט, רהעומא אונד נערוועגליידען.

דאסוולכע ווירד אין דען מיססען אפפעטליכען קראנקהייטען אונד האששאלען פערמאגענס גע־בריכט אלס אינגרייזונג, מאסאגיע, בייא אללען רהייומאטישען ליידען, פערלהשעס נערענק־רהייומאטיסמוס, פאראגיא, גיכט, נייראלגיע, דייסקען אונד ציהען אין דען גליעדערן, הערקעגעזוחס, יסכיאס, קרייצשמערצען, מיגראנע, נערפענליידען, בייא פריששווינגען אונד איבערביין, פערענקונגען, שווייפהייס דער מוסקעלן אונד זעהנען, בלוטאנשעללונגען, קוועשונגען אונד אנשוועللונגען, דיא נאך לאנגע איינפלעגונגען פערבאנ־דען ענטשטעהען; הויפטזאכלייך אויך צור שאָאיקונג אונד ווידערקראאפטונג אפר אונד נאך נאָאסען שווא־ך־ען אונד מארשען, ווא אויך אים פארגעוקקטען אלטער בייא איינרעגענדער ווייאגע.

פרייז אייגער פלאשע 1 פל. אָ. וו.

עלייאבעטה־ (ראָטהעס קרייצ־) האָשפיטאל.

I. בודאפעשט אבטהיילונג. נוי. 3/886

צייגנישס.

אינגע רצייכנעטער בראוקנדעס אויף גיוגד פאן עקסצרימענטען, ווערכע ער אין דער אונגער ווייער לוישונג שטעהענדען בריוניגשען אבטהיילונג פאָרגענאמען האט, דאסס דער אלטשטאדטעריש „אָגניקס־סעס“ (פאנ קס־שפריס) בייא אלל יענען קראנקהייטספאללען, וואוולכעס שטרישואיע איינריגונגען אינדי־צייס זוגר אונד וויא דיא בעוערלששעלרונגען אבערפלאכליכער הויטאפאיע בעאבזיכטיגט ווערד, נאכעוולך בייא אקוטען אונד כראָניישען רהייומאטישען נעלענקאיכערן, דאנן בייא קאנאבעריכען אונד פערשווינגען, בייא צופאללע לאנגען מראנגעס שווייסר בעראבאדע עגשטבאנדענער מוסקעלאפאָעע אונד מוסקעלשווייאנר, וואה־רענד דער מאסאשיקור עטצ. עטצ. מיט גוטען ערפאָלג נעבראוכט ווערדען איטט, עערלייך אאסס דעזיוערבע ווערכסס נאך לאנגערעס נעבראוכט קינע ציוגעסצעיגע אדער עגטצינדונג דער הויט פערוורזאכט האבען.

בודאפעשט, 17-טען מאי 1886. דר. פאָרקאש לאדאלא מ. פ. אבטהיילונגס־ווערצ־אָרצט.

ווייג מאיעסטאט דער קאנג פאן רומאנין

בריינגט אין ווענגע שרייבען, דאסס, 2-טען יוני 1886, איבער מיינעס אָגניקס־גייסט אללערהאכסט ווענען פערבינ־לינסטען דאנס צום אייסרוקק עטצ. עטצ.

אייסרדעם ווערדען מיינע פראגנס־גייסט:

1. מאיעסטאט דער קאייזר פאן רוסלאנד.
2. מאיעסטאט דער קאנג פאן ווירטעמבערג.
3. מאיעסטאט דער קאנג פאן סאכסען.
4. מאיעסטאט דער קאנג פאן ווירטעמבערג.
5. מאיעסטאט דער קאנג פאן ווירטעמבערג.
6. מאיעסטאט דער קאנג פאן נאָרוועגען.
7. מאיעסטאט דער קאנג פאן סאכסען־מאינינגען.
8. מאיעסטאט דער קאנג פאן ווירטעמבערג.
9. מאיעסטאט דער קאנג פאן נאָרוועגען.

Br. Altstädter's Phönixgeist, Budapest, Königsgasse 26, im hofe Nr. 10.

אפטהעקע לעגן, דיא נאכגעגאנגען אונד שטעטס־אנדערען צום „ווייטערפעקטיע נעוואהרע נאכאמס.

P. T.

Nachdem ich die Haupt-Agentur der Wiener Versicherungs-Gesellschaft und der Wiener Lebens- & Renten-Versicherungs-Anstalt übernommen, beehre ich mich an die P. T. Haus- u. Geschäftsbesitzer, Industrieetablissements-Inhaber, Alleinwohner und Grundbesitzer von Budapest und der Provinz das hötl. Ansuchen zu richten, sich behufs Versicherung ihrer Häuser, Wirthschaftsgebäude und Geräthe, Möbel und Einrichtungen gegen Feuergefahr; ferner betreffs Lebensversicherung in allen Zweigen derselben, und zum Zwecke der Zusicherung einer Leibrente wegen Auskunft an mich zu wenden. Prämientarife versende auf Wunsch franco. —

Hochachtungsvoll

Julius Ernyei,

Hauptagent der Wiener Versicherungs-Gesellschaft und der Wiener-Lebens- u. Renten-Versicherungs-Anstalt.

Budapest, IV., Waitzner- und Trödler-Gasse, 1.

פראמיאיריס מיט גיין נאלד אונד זילבערנען מעדאיללען

ווא? ווא? ווא?

בעקאָמט מאן דיא בעסטע אונד בילליגסטע

ווערקקער אוהר

פראקטיש אינגעריכטעט צום אנהאנגען אויף אייך צום שפאצלען אם טיש?

נור בייא

IGNAZ WEISS, Uhrmacher & Fabrikant

Wien, II. Bez. Tempelgasse Nr. 6.

דעריזעלבע עראיינט אים פייגסטען גולדמעדאלל ווע־ך קעראוהרען דיא אנערעגאנג האבען, דאהער אין עדע־ראנג נעהמען, דיא אז פשאפאיגונג אוזס דאסס עלע־נאנס דער פייז אויך ווייזע פערפאקטונג אין דאלע־קיסטע נור פל. 4.80 אנגע פיר גולדען אכטציג קרייצ־צער, דאהער מאן אייגע ראלגע אוהר זאיאל אים צום מער. בוריאה אלס אייך אין דער קוכע אערוויינדען לאנגן, מיר דען פאראיצליכען נאנג אונד דיעדראפאשי־קייט דעס ווערקעס ווירד 3-אהרע גאראנטיריס. פערזענ־דונג נור גנגען פאסטנאכנאהמע, בעשטעללונגען, וועלכע פל. 5 באאר אים פאראהנען אינזענדען, דאבען קייגע ווייטערע פשעטען צו ז אנגן דא דיא צוזענדונג נאנג ז ר אנ ק א נעשיעהט.

פראמיאיריס מיט גיין נאלד אונד זילבערנען מעדאיללען

Zur Herbstsaison.

TEPPICHE.

Vorhänge,

BETTDECKEN

und

Möbelstoffe

bester Qualität, empfehlen in reicher Auswahl, zu billigsten Preisen **JOSEF KUNZ & COMP.**,

Budapest, V. Deák-Platz.

Die beste und billigste

Professor Dr. Jaeger'sche

Nur mit dieser Schutzmarke versehene Seite **ist echt.**

Normal - Leibwäsche

für **Herren, Damen** und **Kinder** zu beziehen durch

DAVID GANZ.

Hauptdepôt: Budapest V., Badgsse Nr. 2.

Ferner Herren- und Damen-Wäsche, Modeartikel, Mieder, Wirkwaaren, Handschuhe, Kravaten, Seidentücher, Taschentücher-Spezialitäten, Spitzen-Vorhänge, Leinwande, Barchente, Tricot- und Zephir-Tailien, Knaben-Anzüge, Kinderkleiderl, Regenschirme, Reise-Plaids, Reise-Plüsch-Decken, Reisekappen. Ganze Ausstattungen für Herren und Damen billigst und bestens.

Bijouterie-, Parfumerie- u. Reiseregusiten.

Hauptversandt-Depot der Gesundheits-Seifenfabrikate der Budapester Wasserheilanstalt (Valerogasse) Wäsche & Vorhang-Puszerei.

Prowinz-Aufträge werden promt und bestens effectuirt.

Bitte, Adresse genau zu beachten.

דיא געוואלטשטאה אבזועהרטען, דיא פעראיבט ווערדען זאללען. איך וואוסטע, דאסס דיא גאנצע פאן ריכטען אונזיכער וואר, אונד עקלאדשע מיר דאייס דען הילפס-רוף, דער שאן אנפינג, שוואכער צו ווערדען. איך האטטע מיינע וואפפען, אדס מיינען מיט בלייא געשיללטען קנאטען, שטאקק, אכטר אונערשראקקען אילטע איך פאר־וואכסט, אונד האטטע גיר דיא פאר־וויכס, איינס אללען קראפטען צו שרייען: „צו הילפע! צו הילפע! ווער קאמפט! ווער קאמפט! בענגא, הענרי, זשאק צו הילפע, איילטע, פרוען שרייען!" דאבייא שלוג איך מיט דעם שטאקק גנגען שטי־גע אונד בייטע, אונד מאכטע זא פיעל גערייש וויא מאג־ליך . . . . יעטצט באג איך אום דיא עקקע, אונד פאר מיר זאה איך איינעס צענע, דיא מיר שרעקקען אונד גרויזען איינ־פלאסטע, אויף דער ערדע לאג איין קנעכט מיט צערשמעט־טערטעס שאדעל אונד אין ווינעס בלוטע שווימם גנר. אונד צוויייא פרכטערליכע קערלע ווארען עבען בעשאפטיגט, צוויייא פרוען, דיא זיא פאן איינעס קליינען, אפפענען וואגען גערוסען, אונד ווילכען זיא שאן טיכטע אין דען מונד גשטאפפט, אן האנדען אונד פיסען צו בינדען. איך צאנערעט קיינען אויגענבליקק, אונדען איממער נאך מיינען רוף נאך מיינען פערטיגשליכען גנאפסען ווערדע־האלגנד, שטרעצט איך מיט נעשוואונגענער קיללע אויף דיא ביידען פרעפלער לאג. וואר עס איין שרעקקען פאן נאמט, דער אויף זיא נעפאללען, וואר עס דיא פלאטצ־ליכע ערשיינונג אונד דיא פורכט, דאסס ווירכליך מיר אנ־דרעע אפלגנען, דיא ייבער פערזעסען איהר אפפער אונד שפראנגען איבער דען גראבען אין דען וואלד הינען — איך נאך, אונד פערזעטצט דעם איינען מיט איבער־מענשליכער קראפט אייגען שלאג, דאסס ער נערפערשטערצ־טע. דער אנדערע עגטראנג. יעטצט איילטע איך צוריקק, בעפייטט דיא פרוען פאן איהרען באנדען, בערוהיגט זיא, זא גוט איך קאנגטע, אונד ליעסס זיא שנעלל דען וואג־גען ווערדע בעשטיגען, דענן איך בעפירכטעטע, דאסס דער עגטפלאהענע בייטשאנד האללען, אונד הענגע ער אויס דעם הינקקנס נעזעהען. דאסס איך גור אללין דיא צוריקק־קעהרען ווירדע. איך הייבע אויף דיא פפערדע לאג, אונד אלס אב דיא מהרעע איהרע פפליכט עקלאנגט האטטע, ריסטען זיא דאס נעפאהרט אין דאזנדעם נאלאפפ פאן דעם שווילאטען דעם שרעקקענס פארס, וזא דער נגטארטעטע קנעכט אונד דער שיינבאר שאדטע ייבער אדרען צוריקק־נעבר־יבען.

(פארטעטצונג אין דער נאכסטען פייטאג־נומטער.)

ראטהזעל.

רעכנונגס־אויפגאבע.

(פאן הערן אויגאט ה׳ ערל׳ נגער אין עדיהאז.)

1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36

דיעזע צייפערן פאן 1 ביז 36 זינד, אהנע דיא איינע אדער דיא אנדערע צו ווערדהאלען, אין דען 6 ייהען זא אנצוזעצען, דאס דיא ארדיציאן יעדער איינצעלנען ריהיע דער לאנגע אונד דער בריטע נאך, זאוויא פאן איי־נעם ווינקער צום אנדערן — איבערם קויער — דיא גליכע צאהל 111 ערגעבע.

חידה.

(מאת החכם יצחק רוב קוי פ מ אנן בסטראפקא.)

בוא נא קוראי אהוב, דורש חידות חש אוזך:
מלה קטנה הנה אני נותן חוים לפניך.
כנוי לכלי יוצר, אשר חסר יסודו, הנה;
וגם זאת דע, כי אך שתים מספר אותיותיה.

*) דיא נאמען דער איינזענדער ריכטיגער לאזונגען, ווילכע פאר שלוסס דער נאכסטען פרייטאגנומטער אינס צו־קאמטען, ווערדען ווייר פערפפענטליכען.

אין באסיסט אדער טענאריסט,

מיט־קאליש אויסגעבילדעט, ווירד פאם אינטערעס־סענטען זאפארט אנגעשטרט. דערזעלבע ערהאלט געבעסט גאנצער פערפפלעגונג 8 ביז 10 גולדען מא־נאטליכען) געהאלט.

ELIAS KLEIN im Abauj-Szántó

כשר וייפע.

איין דעם פינסטען פפלאנצענאל ערציינט, ווילכע ניכט גור אלס פאציאנליכע האנד, אונד נעווינסטוייפע, ואנדען איר צום אבוראשען פאן מילכנעס עס פליישיגעס נעשיריר מיט ערפאלג בעשטאנד, ווירד, פאן ד׳ משה מאזעסקא כ״ן אונטער הסכמה פאם דיין דער אלטהאראקסען נעמינדע בודאפעסט, בעשטעללונגען ווערדען אנ־נעאמטען בייס ערציינער

M. Mosesko.

Budapest, Königsgasse Nr. 31.

אדע־אין דער פפיים האנדלונג ששערנבערג עס פאמפ. יאמפאנאסטע 16 בודאפעסט. פייס פער פלאשע 60 קר. דיא זייפע ווירד נאך בעלעבען גע־שטאנען, בייא אינזענדונג פאן 1 ששיק 10 קר. מאהנע ווירד אין שטיקק מיטטער אתנע ווערטה פראנקא פערזענדעט.

HORN ALBERT

Budapest, VII., Kerepescherstrasse Nr. 6.

Hofgewölbe Nr. 26.

empfiehlt sein wohlassortirtes Lager von:

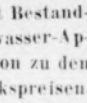

Kugel-Apparaten zur Erzeugung von SODAWASSER:

Sodawasser-Apparaten mit Zinn- oder Kupferdraht überflochten, zur Selbsterzeugung von Sodawasser, Champagner, moussirender Getränke und Mineralwässer.

Syphons mit Christallflaschen weiss und färbig, endlich aller Art Bestandtheile für Sodawasser-Apparate und Syphon zu den billigsten Fabrikspreisen.

Preisblätter werden Gratis und Franko zugesendet. Bestellungen werden ausgeführt und auf Verlangen gegen Nachnahme versendet.

GANIS SAVA.

Erster Budapester Reparatur-Kunstschneider, chemische Putzanstalt.

Fleckenputzer für Herren- u. Damenkleider

Budapest, VI. Bez. Lazarusgasse Nr. 6.

Ich gebe höflichst zur gefl. Kenntniss, dass ich in Paris auslernte und dort durch mehrere Jahre eine Praxis erworben habe. Kurze Hosen von 4 bis 20 Cmt. verlängert ohne anzusetzen und ohne von der Breite zu verlieren, auch Rockarmel nach derselben Methode, — wofür garantirt wird. — zu den billigsten Preisen.

Bitte gefälligst eine Probe zu stellen, um sich Ueberzeugung zu gelangen. **Aufträge werden auch per Post** angenommen und prompt effectuirt.

Tintenflecken werden auch herausgenommen.

Damen- und Herrenröcke alte Façon werden als neue Façon renovirt. Kammgarn Röcke mit Glanz wird der Glanz herausgenommen, wofür garantirt wird.

Teppiche werden auch ausgeputzt und renovirt.

Alabaster- & Marmor-Waaren werden schönstens geputzt & reparirt. Figuren aus Alabaster werden bei mir wie neu hergestellt.

Aufgegebene Kleider müssen in 3 Monaten abgeholt werden.

Man kann mit mir in folgenden Sprachen sprechen: griechisch, italienisch, französisch, arabisch, türkisch und deutsch.

אל נא תראה, פותח יקר, מחזון על תכניתו:
שים עינך אל מה שיש בו, אל תוכו ומהותו.

אבן יקרה תראה, אם תקראה פ׳ שנים:
לעת הגאולה תזיח בראש חומת עיר יי׳ שלום.

אייפלאוזונג דער ראטהזעל אין נ״י 160:

I. דעם דיי ט שע ן:

שיינהיילגען — הייליגעגשיין.

II. דער חידה:

זמרה:

קח מזמרת האזין:

עוי וזמרת יה (בשירה ובכרכלה); את ענבי נזיר לא תזמר; תמ״ז (המרש של שנה זו)

ריכטיג האבען געלאזט:

דאס דיי ט שע ן: דיא תערען: עם. האנ ג — מאשאין, אדאלף גרינבערגער אונד אנגאין לעיבאוויטש — ועמפלען, אייזיאר עשטינגער — נייסאנדען, יאק. ווערט־הייטער — א. פיזעש אונד מראשע ערגעסטינג נוסבאמען — פאריא־עגטש.

דער חידה: דיא תערען: עם. האנ ג — מאשאין, אדאלף גרינבערגער אונד אנגאין לעיבאוויטש — ועמפלען, אייזיאר עשטינגער — נייסאנדען, יאק. ווערט־הייטער — א. פיזעש אונד מראשע ערגעסטינג נוסבאמען — פאריא־עגטש.

דער חידה: דיא תערען: עם. האנ ג — מאשאין, אדאלף גרינבערגער אונד אנגאין לעיבאוויטש — ועמפלען, מ. פינק — אייזשטין, י. מ. מאנעטר — וויאיזעטש, ווייס עם שפיטין — פעלשא־דאבשא, יעקב שניטצער — גיר־מאדא, בערנאט קרייסמאן אונד זי. אלעקסאנדער — פטראפ־קא, ה. שטיינער — קרייניאדרין, יאקאב פיקס — מ. פיגעטה, יוסף עבי ווייס — גיר־באטאר, מאיר שיקק — נאראדוואר, הערמאנן אלט — יאנאשאוא, מ. קלין — מאטעיסדארף, שמואל יעקב וואלד אונד שמואל ווייסמאן חיות — קרימא, עלאס גראבער — פשטמשל, מ. ל. ששערן — מעטשין, י. ל. שוואיזין — אבי־מאנטא, פילים קלין — קלוזענבורג, ש. ל. ארגש — (ארגאי), מ. י. בלאסס — עדליא אונד יצחק חיים קראן — פינפקירכען.

אנציינע.

דאס ספר „חוט המשולש" איזט בייס פער־פאסער

S. SCHREIBER

Oberrabbiner in Beregszász.

פער 40 קר., פראנקא פער 45 קר. צו ערהאלטען.

מאנקורז.

אין דער הייזיגען געמיינדע איזט דיא ששעללע איינעס רייפלאמירטען לעהרערס, דער צוגלייך שוחט ומודק ומורא זיין מיס, ואפארט צו בעזעצען. דעמ־לעקטאנטען מוסטען מיט כבודות פאן אהרטהאקסען ראבבינען פערזעהען זיין. אחרעסגיראלט 400 פר. נעבסט גאנצער שוחטה אונד פרייער וואהנונג. אונ־פערהייראטעטע האבען דען פארצוג. דעם אנצעפ־ערטען ווערדען דיא ייוועשפעזען פערזעטצט.

Radosna bei Gross-Tapolcsány.

MOR. SCHREIBER, Vorsteher.

שטעללונגס־געזוך.

אין ראבבינאטסעפ־זעזור, ווערבער קיין ליפערטער מאטעמעגפהרער, שייב ווקרא שיין ומיין, אין טכטיגער פארבעטער אונד פארצוג־לעכער מוהל איזט. 48 יאהרע אלט. מיט קליינער פאמיליע, ווינשט עהרעסטענס אייגען פאסטען אנצ־נעהמען. — פ. ט. נעמינדען, ווילכע אייגען דער־ארטיגען מוהלטבעאמטען בעגאבטיגען, מאגען זיך אן מיינע אדרעסס ווענדען.

Emanuel Spitzer, Rabbinatsverweser in Battonya.

איין באסיסט.

מוזיקאליש געבילדעט, מיט גוטער קראפטיגער ששטימע, פינדעט בייס אינטערפערטיגען וואפארט־גע אנשטעללונג. איטער קאסס אונד קוראטער איין איינקאממען פאן 12 פל. מאנאטליך צוגעזיכערט.

Moses Kriener, Obercantor in Gálgocz.